

Ramar för utgiftsområdena 8, 10, 11 och 12 m.m.

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 12 oktober 2004 beslutat att bereda övriga utskott tillfälle att avge yttrande över proposition 2004/05:1 Budgetpropositionen för 2005 (volym 1) om den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för budgetåret 2005, utgifternas fördelning på utgiftsområden och beräkningen av statsinkomsterna, förslag till utgiftstak för staten för åren 2005 och 2006 samt låneramar (yrkandena 1–17 och 27–36) jämte motioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Budgetpropositionen är ett resultat av samarbetet mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

De delar av propositionen som utskottet yttrar sig över är regeringens förslag till dels fördelning respektive beräkning av statsbudgetens utgifter på utgiftsområdena 8, 10, 11 och 12, dels beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten och av statsbudgetens inkomster i de delar som avser utskottets beredningsområde jämte lagförslag 3.6.

Utskottet yttrar sig vidare i motsvarande delar över följande motioner:

Fi231 yrkandena 5–7 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m)

Fi232 yrkandena 4, 8, 9, 11, 12 och 20 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)

Fi233 yrkandena 5, 7 och 9 av Göran Hägglund m.fl. (kd)

Fi234 yrkandena 3 och 7 av Maud Olofsson m.fl. (c)

Fi259 yrkande 37 av Maud Olofsson m.fl. (c)

Sk450 yrkande 15 av Per Landgren m.fl. (kd)

Sk452 yrkandena 19 och 20 av Per Landgren m.fl.

Sk453 yrkandena 34, 41 och 42 av Lennart Hedquist m.fl. (m).

Utskottet överlämnar med eget yttrande motion Sf357 yrkande 14 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m).

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Propositionen

Utgiftsområdet består av politikområdena Integrationspolitik, Storstadspolitik, Migrationspolitik och Minoritetspolitik.

I budgetpropositionen föreslås en utgiftsram på 6 993 423 000 kr för 2005.

Ramen för utgiftsområdet 2005 jämförd med beräkningen i 2004 års ekonomiska vårproposition ökar med knappt 224 miljoner kronor, vilket huvudsakligen förklaras av volymförändringar, högre ersättning till landstingen för asylsökandes sjukvård samt höjda anslag för att minska ärendebalanserna hos utlänningsmyndigheterna. I förhållande till anvisade medel 2004 minskar utgifterna 2005 med 391 miljoner kronor. Detta förklaras i huvudsak av volymförändringar.

Den preliminära utgiftsramen för 2006 uppgår till 6 291 miljoner kr, och utgifterna för 2007 beräknas uppgå till 5 589 miljoner kronor.

Beträffande integrationspolitiken anges i budgetpropositionen att regeringen mellan 2003 och 2006 disponerar 120 miljoner kronor för en långsiktig satsning för att stimulera inrättandet av skyddat boende, vissa utbildningsinsatser m.m. för ungdomar, framför allt flickor och unga kvinnor, som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld. Under 2003 och 2004 beräknas sammanlagt 60 miljoner kronor fördelas till länsstyrelserna för detta ändamål. För 2005–2007 avsätter regeringen, utöver tidigare tilldelade medel, ytterligare 60 miljoner kronor för fortsatta insatser för denna grupp ungdomar. Vidare tillförs Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) extra resurser liksom de s.k. antidiskrimineringsbyråerna. I övrigt framgår det av budgetpropositionen att färre flyktingar beräknas tas emot i kommunerna under 2005–2007 och att utgifterna därmed förväntas minska kraftigt.

Storstadspolitiken skall enligt budgetpropositionen utvärderas och erfarenheterna omvandlas till kunskap som skall spridas från de sju storstadskommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal till kommuner med liknande situationer. Politikområdet har inte tilldelats några medel för 2004, och inte heller för 2005 föreslås några medel.

När det gäller migrationspolitiken bedömer regeringen att det under 2005 kommer 22 000 asylsökande till Sverige, vilket kan jämföras med 2003 då 31 355 personer ansökte om asyl. Dessutom beräknar regeringen medel för överföring och mottagande av 1 840 s.k. kvotflyktingar. Vidare framgår av budgetpropositionen att ett omfattande arbete pågår för att dels reformera och effektivisera asylprocessen, dels införa en ny instans- och processordning från den 1 januari 2006. Därtill föreslås att Migrationsverket och Utlänningsnämnden får ökade resurser (sammanlagt 45 miljoner kronor) för att minska ärendebalanserna bl.a. inför en ny instans- och processordning.

Motionerna

Moderaterna

I motion Fi231 yrkandena 6 och 7 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen med 384,4 miljoner kronor 2005 och med 610,6 respektive 722,6 miljoner kronor 2006 och 2007.

Motionärerna anser att en avveckling av Integrationsverket bör inledas och att anslag 10:2 Integrationsåtgärder successivt bör avvecklas. Stödet till Centrum mot rasism, verksamhet för personer som vill lämna rasistiska grupper samt åtgärder för unga kvinnor som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld bör dock kvarstå. Vidare föreslås att anslag 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering förs över till utgiftsområde 14 Arbetsliv. När det gäller Migrationsverket anser motionärerna att verket bör ta över Integrationsverkets ansvar för att distribuera ersättningarna till kommunerna samt tillföras medel för att korta handläggningstiderna. Sistnämnda åtgärd innebär att anslag 12:2 Mottagande av asylsökande kan minskas.

Folkpartiet

I motion Fi232 yrkandena 8, 9 och 11 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen med 391 miljoner kronor för 2005 och med 89 miljoner kronor vardera året 2006 och 2007.

Integrationsverket bör enligt motionärerna läggas ned 2006. Vidare bör Migrationsverket tillföras ytterligare medel för anställning av fler asylhandläggare. Därmed kan handläggningstiderna förkortas och kostnaderna för mottagande av asylsökande minskas (anslag 12:2).

Kristdemokraterna

I motion Fi233 yrkandena 5 och 7 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen med 255 miljoner kronor för 2005 och med 413 respektive 512 miljoner kronor 2006 och 2007.

Motionärerna föreslår en nedläggning av Integrationsverket från den 1 juli 2005. Vissa av verkets uppgifter bör övertas av Migrationsverket och DO. Vidare bör DO tillföras medel för att stärka arbetet mot rasism, diskriminering och främlingsfientlighet. Däremot bör satsningen på antidiskrimineringsbyråer avvisas. Anslaget till Migrationsverket bör ökas för att förkorta handläggningstiden i asylärenden. Genom att tillföra Migrationsverket medel för kortare handläggningstid frigörs resurser som annars går till sjukvård och boende inom anslag 12:2 Mottagande av asylsökande. Det anslaget kan därmed minskas. Migrationsverket bör inte pröva uppehållstillstånd för adopterade barn eller för nyfödda till föräldrar med uppehållstillstånd, vilket också frigör resurser. Slutligen bör systemet med förhandlingar och avtal med kommunerna avskaffas. Stödet till en nyanländ person bör i stället bestå av en utvecklingspeng som följer individen och utbetalas av socialförsäkringsadministrationen. Medel för detta tillförs utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Centerpartiet

I motion Fi234 yrkande 3 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen för 2006 och 2007 med 181 respektive 183 miljoner kronor.

Motionärerna anser att anslag 12:4 Utlänningsnämnden kan reduceras från 2006 då nämnden skall upphöra till följd av införandet av en ny instans- och processordning i utlänningsärenden.

Utskottets bedömning

Utskottet har att ta ställning till dels förslag till utgiftsram för 2005, dels förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2006 respektive beräkning av utgifterna för 2007. Förslagen redovisas i tabellen nedan. Beloppen anges i miljoner kronor.

År	Regeringen	m	fp	kd	c
2005	6 933	– 384	– 391	– 255	–
2006	6 291	– 610	– 89	– 413	– 181
2007	5 589	– 722	– 89	– 512	– 183

Integrationspolitiken syftar till att alla som bor i Sverige skall ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter bl.a. i fråga om arbete och utvecklingsmöjligheter. Utskottet kan liksom regeringen konstatera att många personer med utländsk bakgrund ännu inte har samma möjligheter som andra på flera områden, bl.a. är svårigheterna att etablera sig på arbetsmarknaden betydande. Eftersom nyckeln till en lyckad integration i det svenska samhället i hög grad ligger i att få ett arbete måste integrationspolitiken framför allt inriktas på att förbättra möjligheterna till arbete och försörjning. Utskottet delar mot denna bakgrund regeringens bedömning att den resurs som människor med utländsk bakgrund utgör i arbetslivet måste tas till vara i hela sin potential och att nyanländas introduktion måste bli effektivare samtidigt som fortsatt kraftfulla insatser krävs för att bekämpa etnisk diskriminering och motverka främlingsfientlighet och rasism. Det sistnämnda är inte minst viktigt eftersom regeringens analys visar att skillnaderna i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda personer bl.a. kan förklaras av den diskriminering som finns i det svenska samhället. Mot bakgrund härav ser utskottet med tillfredsställelse på de föreslagna förstärkningarna av DO och av de s.k. antidiskrimineringsbyråerna.

Regeringens analys visar också att utrikes födda kvinnor har det sämre ställt än utrikes födda män på många områden. Framför allt får de en sämre introduktion än männen, vilket delvis kan förklara skillnaderna i sysselsättning mellan grupperna. Bland annat med hänsyn härtill anser utskottet att integrationspolitiken och uppgiften att minska utanförskapet måste ges en hög

prioritet och att särskilt kvinnornas situation måste uppmärksammas. Utskottet välkomnar den fortsatta satsningen på ungdomar, framför allt flickor och unga kvinnor, som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld.

Integrationsverkets roll som central förvaltningsmyndighet för integrationsfrågorna är viktig, men då verket nu har funnits i drygt sex år (sedan den 1 juni 1998) kan det finnas fog för att utvärdera myndigheten och dess uppdrag. På utskottets initiativ genomförde dåvarande Riksdagens revisorer en granskning av hur väl Integrationsverket fyller sitt syfte. Enligt granskningsrapporten måste Integrationsverkets roll tydliggöras liksom de statliga myndigheternas ansvar för integrationspolitiken. Regeringen har med anledning härav beslutat att göra en översyn av integrationspolitikens organisering och effektivitet och även överväga förändringar av verkets uppdrag. Utan en sådan översyn är det enligt utskottet inte möjligt att ta ställning till Integrationsverkets framtida uppdrag.

När det gäller migrationspolitiken konstaterar utskottet att antalet asylsökande har minskat de senaste två åren. Mellan 2002 och 2003 skedde en femprocentig minskning. Därefter har minskningen fortsatt, och t.o.m. september i år har 17 665 personer sökt asyl här, vilket omräknat till helår motsvarar drygt 23 500 personer. Som redan nämnts bedömer regeringen att 22 000 personer kommer att söka asyl i Sverige under 2005. Ett minskat antal asylsökande och det förhållandet att Migrationsverket och Utlänningsnämnden tillförs mer resurser ökar enligt utskottets mening förutsättningarna för myndigheterna att minska de alltför långa och för de enskilda individerna mycket påfrestande handläggnings- och vistelsetiderna. Eftersom antalet asylsökande är av avgörande betydelse för kostnadernas utveckling inom området blir effekten av ett minskat antal asylsökande att även kostnaderna för migrationspolitiken kommer att minska. Som redovisas i budgetpropositionen räknar regeringen med att utgifterna blir ca 1,2 miljarder kronor lägre 2007 jämfört med 2005. Prognosen för antalet asylsökande är som alltid mycket osäker och beror i högsta grad på omvärldsfaktorer. Utskottet avser att – inom ramen för beslutad utgiftsram – återkomma i frågan i samband med behandlingen av regeringens förslag till anslag inom utgiftsområdet liksom av regeringens skrivelse 2003/04:53 Resultat och kostnader i asylprocessen. Även resultatet av utskottets egen uppföljningsstudie av Migrationsverkets resurser i förhållande till kostnaderna för asylmottagandet kan därvid få betydelse. Studien skall redovisas för utskottet i slutet av oktober 2004.

Beträffande frågan om att införa en ny instans- och processordning konstaterar utskottet att en sådan enligt regeringen skall införas från 2006 och att en proposition skall föreläggas riksdagen under 2005. Kostnaderna för att föra över prövningen av asylärenden från Utlänningsnämnden till allmän förvaltningsdomstol har såvitt kan utläsas av budgetpropositionen ännu inte beaktats vid beräkningen av ramen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet. Inte heller har anslag 12:4 Utlänningsnämnden anpassats till detta förhållande från 2006. Med tanke på reformens omfattning är det enligt utskottet förståeligt om

redovisningen av de ekonomiska konsekvenserna får anstå till dess att den aviserade propositionen föreläggs riksdagen.

Utskottet noterar att regeringen föreslår att anslag 12:1 Migrationsverket ökas med 18 miljoner kronor för de arbetsuppgifter verket väntas få till följd av regeringens förslag i proposition 2003/04:59 Prövning av verkställighets hinder i utlänningsärenden. Om förslaget inte genomförs till årsskiftet kan berörda anslag inom utgiftsområdet behöva anpassas härtill.

Med detta påpekande har utskottet inte några invändningar mot regeringens bedömning av utgifternas storlek och föreslår att ramen för utgiftsområde 8 för 2005 fastställs till 6 933 423 000 kr.

Med hänvisning till vad utskottet anfört ovan godtar utskottet även regeringens förslag till preliminär fördelning respektive beräkning av utgifterna för budgetåren 2006 och 2007.

Utskottet avstyrker motionerna Fi231 yrkandena 6 och 7, Fi232 yrkandena 8, 9 och 11, Fi233 yrkandena 5 och 7 samt Fi234 yrkande 3.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Ersättning vid arbetsoförmåga som omfattar sjukpenning, rehabilitering, närståendepenning, aktivitets- och sjukersättning (f.d. förtidspension), handikappersättning samt ersättning vid arbets- och kroppsskador. Från och med 2005 omfattas även utgifterna för bostadstillägg till de personer som uppbär aktivitets- eller sjukersättning.

Även socialförsäkringens administration ingår i detta område. Den utgörs t.o.m. utgången av 2004 av Riksförsäkringsverket (RFV) och de allmänna försäkringskassorna och fr.o.m. 2005 av den nya myndigheten Försäkringskassan.

Det nationella mål för att minska ohälsan i arbetslivet som gäller sedan 2003 lyder: Frånvaron från arbetslivet på grund av sjukskrivning skall i förhållande till 2002 halveras fram till 2008. Parallellt skall antalet nya aktivitets- och sjukersättningar minska. Hänsyn skall tas till den demografiska utvecklingen.

I propositionen föreslås en utgiftsram på 129 691 miljoner kronor för budgetåret 2005. I förhållande till utgiftsramen för 2004 (126 864 miljoner kronor inklusive såväl tilläggsbudget beslutad under våren 2004 som förslag till tilläggsbudget i den nu föreliggande propositionen) har ramen ökat. Ökningen beror främst på en återgång till 14 dagars sjuklöneperiod samt en återgång till en sjukpenning som motsvarar 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI). Vidare ökas utgiftsområdet till följd av att bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar överförs till utgiftsområdet. Därutöver beräknas utgiftsområdet minska till följd av minskad ohälsa.

Utgifterna 2006 beräknas till 132 244 miljoner kronor.

Ramen för 2007 beräknas till 137 804 miljoner kronor och ökar således utgifterna med 8 113 miljoner kronor i förhållande till den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras främst av att utgifterna för sjukpenning samt aktivitets- och sjukersättning beräknas öka med 7 936 miljoner kronor.

Regeringen framhåller att ett antal åtgärder har genomförts för att minska ohälsan och bryta kostnadsutvecklingen.

Den 1 juli 2003 genomfördes förändringar i sjukförsäkringen i syfte att öka precisionen vid sjukskrivning. Förändringarna har inneburit att underlagen för beslut om sjukskrivning har förbättrats, utbildningen i försäkringsmedicin förstärkts och försäkringsläkarna blivit fler. Sjukskrivning på heltid är inte ett förstahandsalternativ. I stället skall deltidssjukskrivning användas i ökad utsträckning. Försäkringskassan skall vid behov begära att den försäkrade skall delta i ett avstämningsmöte för bedömning av det medicinska tillståndet, arbetsförmågan samt behovet av och möjligheterna till rehabilitering. Försäkringskassan kan även begära ett särskilt läkarutlåtande om försäkringskassan behöver förbättra eller fördjupa sitt beslutsunderlag. En rehabiliteringsutredning skall alltid påbörjas av arbetsgivaren om den försäkrade till följd av sjukdom har varit frånvarande från arbetet under längre tid än fyra veckor, om arbetet ofta har avbrutits av kortare sjukperioder eller om den försäkrade begär det. Utredningen skall lämnas till försäkringskassan senast när sjukfallet har pågått i åtta veckor.

Vidare genomfördes under 2003 regeländringar som innebär att arbetsgivarens sjuklöneperiod har förlängts från två till tre veckor och att sjukpenningen beräknas på en SGI multiplicerad med faktorn 0,97. Den som samtidigt är arbetslös och sjukskriven och som tidigare fick en ersättning från sjukförsäkringen som låg över högsta ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen, får sin sjukpenning sänkt till samma nivå som arbetslöshetsförsäkringens högsta belopp.

Socialförsäkringens administration har tillförts ca 450 miljoner kronor per år för arbetet mot ohälsan 2003 och 2004.

Vidare pågår en förnyelse av den arbetslivsinriktade rehabiliteringen bl.a. med avseende på sjukskrivna som är arbetslösa eller har ett arbete som de inte kan återgå till.

Sedan 2003 får försäkringskassorna använda högst 5 procent av de budgeterade kostnaderna för sjukpenning (1,8 miljarder kronor 2004) för samverkan inom rehabiliteringsområdet.

Den 1 januari 2004 infördes en lag om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Finansiell samordning skall kunna ske frivilligt mellan en försäkringskassa, en länsarbetsnämnd, ett landsting samt en eller flera kommuner. Därigenom skall en effektiv resursanvändning underlättas. Lagen har dock ännu inte börjat tillämpas. Enligt vad regeringen erfarit pågår däremot runtom i landet diskussioner mellan lokala och regionala parter om att bedriva finansiell samordning. Regeringen betonar de möjligheter som den finansiella samordningen ger och kommer noga att följa detta arbete.

Den 1 juli 2003 utökades möjligheten till vilande sjuk- eller aktivitetsersättning från ett till högst två år för att pröva att förvärvsarbeta utan att rätten till förmånen går förlorad. Vidare skall försäkringskassan senast ett år efter sjukanmälningsdagen ha utrett om det finns förutsättningar för att ge den sjukskrivne aktivitets- eller sjukersättning i stället för sjukpenning.

Hösten 2001 presenterade regeringen i budgetpropositionen för 2002 ett brett åtgärdsprogram i 11 punkter för ökad hälsa i arbetslivet. Härvid kan nämnas att utveckling av arbetsmiljöarbetet på arbetsplatserna har skett och fortgår. Från den 1 juli 2003 finns det ett krav i redovisningslagstiftningen på att en obligatorisk redovisning av sjukfrånvaron skall lämnas i årsredovisningarna. Särskilda försöksprojekt med att minska ohälsan inom den offentliga sektorn bedrivs sedan 2002. Regeringen stöder en utveckling av arbetsgivarverkan när det gäller förebyggande och rehabiliterande åtgärder m.m. Informations- och utbildningsinsatser för ökad hälsa i arbetslivet bedrivs.

Regeringen framhåller vidare att det ännu är för tidigt att bedöma om halveringsmålet kan nås 2008 men att utvecklingen går i rätt riktning. Regeringens bedömning är emellertid att fler åtgärder måste vidtas för att förstärka denna inriktning. Den fortsatta strategin för arbetet med att öka hälsan i arbetslivet måste vara inriktad på att alla berörda parter med olika medel skall medverka till att målet om halvering av sjukfrånvaron fram till 2008 kan uppnås samtidigt som antalet nybeviljade sjuk- och aktivitetsersättningar skall minska. Särskild vikt måste läggas vid att minska antalet långvariga sjukfall, som trots en tids trend av minskade sjukskrivningar fortfarande är många. Erfarenheterna visar att ju längre tid ett sjukfall pågår, desto svårare blir återgången till arbete. Därför måste insatser från alla olika parter, arbetsgivare, försäkringskassa, sjukvård, arbetsförmedling, den enskilde själv och andra, påbörjas tidigt. Rörligheten på arbetsmarknaden och möjligheten för den som behöver byta arbete för att återgå till arbetslivet måste öka samtidigt som arbetstagarnas trygghet på arbetsmarknaden inte försvagas.

Den fortsatta inriktningen på politiken är att fullfölja arbetet mot ohälsan i arbetslivet med ytterligare åtgärder bl.a. inom ramen för både 11-punktsprogrammet och de delar i 121-punktsprogrammet som rör arbetslivet.

Regeringen avser att under hösten 2004 ge RFV i uppdrag att i samråd med Socialstyrelsen utforma försäkringsmedicinska riktlinjer för sjukskrivning för att tillgodose kravet på en mer kvalitetssäkrad och rättssäker sjukskrivningsprocess.

Vidare avser regeringen att under hösten 2004 ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av arbetsgivarens rehabiliteringsansvar. Avsikten är att i denna översyn även utreda i vilka fall som försäkringskassan skall kunna köpa arbetslivsinriktade rehabiliteringstjänster.

Frågan om att införa drivkrafter för hälso- och sjukvården för att minska sjukskrivningarna skall utredas.

Regeringen avser att förelägga riksdagen en proposition om drivkrafter för minskad sjukfrånvaro. Propositionen innehåller förslag som skall göra det mer lönsamt för arbetsgivare att vidta åtgärder för att minska de långa sjuk-

skrivningarna. Förslagen innebär sammanfattningsvis ett delat kostnadsansvar för sjukpenningen mellan staten och arbetsgivarna genom medfinansiering som innebär att arbetsgivare skall betala en särskild arbetsgivaravgift för arbetstagare som uppbär hel sjukpenning. Vidare ingår förslag till riktlinjer för försäkringskassan om tidpunkter för avstämningsmöte och utarbetande av rehabiliteringsplan. Propositionen avses dessutom innehålla förslag om sänkning av sjukförsäkringsavgiften, återställd sjukpenningnivå till 80 % av SGI, två veckors sjuklöneperiod samt obligatoriskt förnyad utredning av sjukersättning som inte är tidsbegränsad.

Under 2003 genomfördes olika informationsinsatser för att minska ohälsan i arbetslivet. Det är regeringens bedömning att de har bidragit till att bryta den negativa utvecklingen av sjukskrivningarna. Även för 2004 finns medel avsatta, 10 miljoner kronor, för olika informations- och utbildningsinsatser som kommer att genomföras under hösten.

En förutsättning för ett framgångsrikt arbete på ohälsoområdet är enligt regeringen inrättandet av den nya sammanhållna statliga myndigheten för socialförsäkringens administration den 1 januari 2005. Bland annat skall denna åstadkomma en mer enhetlig rättstillämpning och aktivt bidra till att nå det nationella målet för hälsan i arbetslivet 2008. Försäkringskassan kommer under 2005 att få behålla den resursförstärkning av administrationen för arbetet mot ohälsan som infördes 2003. Försäkringskassan kommer också att få ett resurstillskott för tillkommande arbetsuppgifter med 50 miljoner kronor för administrativa kostnader med anledning av förslaget om drivkrafter för minskad sjukfrånvaro.

Under 2003 har vidare en s.k. kontrollstrategi mot fusk och fel utarbetats inom socialförsäkringens administration. Denna har implementerats under 2004. Strategin har samordnats med motsvarande insatser inom vissa andra myndigheter, såsom Skatteverket och Brottsförebyggande rådet.

Ett gemensamt system har vidareutvecklats som binder samman datorsystemen hos försäkringskassorna, Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) och arbetslöshetskassorna. Under 2005 skall Centrala studiestödsnämnden (CSN) anslutas till systemet.

Motionerna

Moderaterna

I motion Fi231 yrkandena 6 och 7 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen med 21 850 miljoner kronor för budgetåret 2005 och för åren 2006 och 2007 med 21 450 respektive 21 545 miljoner kronor.

Motionärerna framhåller att sjukskrivningarna har fördubblats sedan 1997. Sedan ett tag ökar de inte längre, men i stället förtidspensioneras människor i snabb takt. Prognoserna pekar på en ohållbar utveckling och visar att de åtgärder regeringen vidtagit inte är tillräckliga. Det krävs kraftfullare åtgärder.

Motionärerna anser att sjukskrivningar måste handhas på ett medicinskt genomtänkt sätt. I dag bestäms behovet av och längden på sjukskrivningar

ofta av patientens önskemål och inte av medicinska överväganden. Sjukskrivningsprocessen bör stramas upp och den utbildning i försäkringsmedicin som regeringen påbörjat påskyndas. Till utbildningen i försäkringsmedicin anslås därför ytterligare 30 miljoner kronor.

Försäkringskassorna bör få utökat ansvar och ökade resurser för sin rehabiliteringsverksamhet. De bör ta över ansvaret från arbetsgivarna för att rehabiliteringsutredningar kommer till stånd. Utöver vad regeringen har föreslagit föreslås en höjning av försäkringskassornas anslag med en halv miljard kronor.

Motionärerna framhåller vidare att det är nödvändigt att höja självrisken i sjuklöne- och sjukförsäkringarna för att kunna nå målet om en halvering av antalet sjukskrivna till 2008. SGI bör beräknas på de senaste 24 månaderna. Ersättningsnivån bör sänkas till 75 % de första sex månaderna för att därefter sänkas till 65 %. En andra karensdag bör även införas.

Från och med den 1 januari 2006 skall inte heller summan av sjukpenningen och avtalsersättningar överstiga 85 % av lönen de första sex månaderna och 75 % av lönen därefter.

Genom att överföra kostnader för ersättning för inkomstbortfall och rehabilitering med anledning av trafikolyckor från sjukförsäkringen till den obligatoriska trafikskadeförsäkringen avlastas sjukförsäkringen med ungefär 8 miljarder kronor.

Den ökande förtidspensioneringen måste stoppas. Motionärerna motsätter sig att försäkringskassan automatiskt skall pröva förutsättningarna för övergång till sjukersättning efter ett års sjukdom. Denna ersättning bör även sänkas till 60 % av antagandeinkomsten. Garantinivån skall vara densamma som i ålderspensionen. Inga sjukersättningar skall tillåtas efter att 61 års ålder uppnåtts. Som kompensation sänks arbetsgivaravgifterna avseende människor äldre än 61 år. Detta underlättar också anställning av äldre människor.

Folkpartiet

I motion Fi232 yrkandena 8, 9 och 11 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen med 2 470 miljoner kronor för budgetåret 2005 och för åren 2006 och 2007 med 7 770 respektive 10 050 miljoner kronor.

Motionärerna framhåller att den fördubblingen av ohälsan som ägt rum de senaste 6–7 åren är ett av de allvarligaste hoten mot välfärden och också negativt för dem som drabbats.

Motionärerna framhåller att deras viktigaste förslag till att minska sjukskrivningarna och nybeviljade förtidspensioner är långtgående befogenheter för främst Försäkringskassan och sjukvårdshuvudmän att samarbeta ekonomiskt (Finsam) i hela landet samt försök med ett ”Superfinsam” i några län. Innebörden av det sistnämnda förslaget är att en försöksverksamhet skall genomföras under perioden 2005–2007, innebärande att landstingen ges ekonomiska incitament att minska sjukskrivningarna genom att de tilldelas ökade

statsbidrag men samtidigt får ett betalningsansvar för 20 % av sjukpenningkostnaderna.

Motionärerna framhåller vidare att Folkpartiet har lagt fram en mängd andra förslag, däribland förslag om rehabiliteringsgaranti, ökade resurser för köp av rehabilitering (+650 miljoner kronor), tvåläkarprövning av sjukskrivningar efter 4-8 veckor, ökade resurser till försäkringskassan för ökad rehabilitering och kontroll (+550 miljoner kronor), utbildning av alla läkare i försäkringsmedicin och begränsning av läkares rätt att sjukskriva utanför den egna specialiteten. Sjukpenningen skall även som huvudregel dras in om den försäkrade nekar att delta i rehabilitering. Kostnaderna för sjukpenning och förtidspension för skador från trafikolyckor bör övertas av trafikförsäkringen.

Vidare föreslår motionärerna en privatisering av försäkringen mot arbetslycksfall. Förslaget innebär att fr.o.m. den 1 juli 2005 privatiseras arbetslycksfallsdelen av den obligatoriska arbetsskadeförsäkringen.

Kristdemokraterna

I motion Fi233 yrkandena 5 och 7 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen med 6 928 miljoner kronor för budgetåret 2005 och för åren 2006 och 2007 med 11 515 respektive 15 900 miljoner kronor.

Motionärerna pekar på att nästan var sjätte svensk i arbetsför ålder är sjukskriven eller förtidspensionerad. Med nuvarande politik hotas den svenska välfärdsstaten i sina grundvalar eftersom allt färre kommer att tvingas försörja alltfler. Det måste därför ske ett trendbrott så att utvecklingen vänds.

Motionärerna anser att rehabiliteringen har varit eftersatt och föreslår därför att den nya rehabiliteringsförsäkring som föreslås i kommittébetänkande SOU 2000:78 i alla väsentliga huvuddrag bör genomföras från den 1 januari 2005 med en utbyggnad den 1 januari 2006. En ökad totalkostnad under det första året reformen genomförs balanseras åren därefter med en nettovinst i form av lägre utbetalningar av sjukpenning och förtidspension.

Det fasta ersättningssystemet i sjukförsäkringen bör ersättas med en individanpassad ersättningsnivå mellan 25–100 % av hel sjukpenning. Motionärerna vill även tydliggöra läkarnas ansvar och ge försäkringsläkarna en fördjupad vidareutbildning.

Vidare bör information ges till allmänheten om sjukförsäkringens syfte.

Socialförsäkringsadministrationen bör tillföras ytterligare medel dels för att korta tiderna och öka kvaliteten i handläggningen, dels för att öka kontrollen av felutnyttjande, dels för att ompröva äldre beviljade aktivitets- och sjukersättningar. För detta ändamål vill motionärerna tillföra Försäkringskassan 100 miljoner kronor år 2005, 150 miljoner kronor år 2006 samt 200 miljoner kronor år 2007.

Eftersom Kristdemokraterna satsar drygt 2,7 miljarder kronor på ohälsö- och rehabiliteringsarbetet under 2005 avvisas en del av den engångssatsning som regeringen gör på administrationen under samma år.

I syfte att finansiera ökade satsningar på vård och omsorg föreslås två karensdagar med ett högriskskydd på 10 dagar per år. För att få en besparing i statens budget regleras arbetsgivarnas minskade kostnader med en marginell höjning av arbetsgivaravgifterna.

SGI skall beräknas på snittinkomsten under de två senaste åren. Skattepliktiga förmåner samt semesterersättning skall även vara SGI-grundande.

Vidare förespråkar motionärerna en ny modell av trafikförsäkring där samtliga personskadekostnader i samband med trafikolyckor förs över till denna försäkring. Därmed avlyfts de offentliga kostnader på ca 4 miljarder kronor. Den besparing som uppstår återförs till trafikanterna genom sänkt inkomstskatt.

Slutligen vill motionärerna avskaffa dagens system med förhandlingar och avtal för kommunplacering av flyktingar och föreslår i stället att en utvecklingspeng införs som följer individen och denna skall administreras av RFV. För denna administration utökas RFV:s anslag med 10 miljoner kronor år 2005 och 25 miljoner kronor år 2006 respektive 2007.

Centerpartiet

I motion Fi234 yrkande 3 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen med 8 440 miljoner kronor för budgetåret 2005 och för åren 2006 och 2007 med 10 040 respektive 11 540 miljoner kronor.

Motionärerna framhåller att mer än 20 % av den arbetsföra befolkningen är i arbetsåtgärder, arbetslösa, sjukskrivna eller har förtidspension. Detta är resultatet av dagens politik som är ett slöseri med resurser och innebär en oförrätt mot de människor som vill men inte får delta fullt ut i samhällslivet.

Till rehabiliteringsinsatser anslås 2 600 miljoner kronor 2005, 2 700 miljoner kronor 2006 och 2 900 miljoner kronor 2007.

SGI föreslås beräknas på genomsnittsinkomsten under de senaste 24 månaderna före sjukskrivningsperiodens inledning.

Bevisreglerna i arbetsskade-försäkringen bör återställas i avvaktan på en översyn av socialförsäkringssystemet (–1 000 miljoner kronor).

Beträffande arbetsgivarens sjuklöneansvar anser motionärerna att det är antalet anställda som skall avgöra omfattningen av detta ansvar, efter principen att t.ex. fem anställda motsvarar fem sjuklönedagar per anställd upp till maximalt 30 dagar. Sjuklönen kompenseras med en likformig nedsättning av arbetsgivaravgifterna som motsvarar 30 dagars arbetsgivarintrade.

Av Centerpartiets kommittémotion Sf369 avseende utgiftsområde 10 framgår att partiet förespråkar att en rehabiliteringsgaranti införs. Den enskilde skall ha rätt till en kontaktperson som samordnar rehabiliteringsinsatserna och lotsar mellan de olika aktörerna i rehabiliteringsplanen. En obligatorisk läkarundersökning skall ske efter fyra veckors sjukskrivning. Om garantin inte uppfylls skall den sjukskrivne ha möjlighet att inom vissa ramar få kostnadstäckning för adekvata rehabiliteringstjänster som kan köpas av t.ex. privata aktörer. Senast inom tre månader skall sjukpenningen växlas mot rehabiliteringsersättning.

Vidare föreslås att ersättningsnivån i sjukförsäkringssystemet sänks till 70 % av SGI med undantag för personer med försörjningsansvar för barn under 18 år.

Försäkringskassans skyldighet att inom tolv månader efter den första sjukdagen utreda om den sjukskrivne skall förtidspensioneras bör slopas. Sjuk- och aktivitetsersättning skall bara beviljas om arbetsförmågan av medicinska eller psykiatriska skäl bedöms förhindra återgång till något arbete eller studier som kan leda till en anställning. Även dessa personer skall ha tillgång till rehabiliteringsinsatser. Sammantaget medför det besparingar på ca 250 miljoner kronor.

Av satsningen på rehabilitering skall 200 miljoner kronor föras över till utgiftsområde 15 för finansiering av lönebidrag.

Motionärerna anser även att det finns möjligheter att sänka kostnaderna för Försäkringskassans centrala administration med 90 miljoner kronor.

Utskottets bedömning

Utskottet har att ta ställning till dels förslag till utgiftsram för budgetåret 2005, dels förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2006 respektive beräkning av utgifterna för 2007. Förslagen redovisas i tabellen nedan. Beloppen anges i miljoner kronor.

År	Regeringen	m	fp	kd	c
2005	129 691	– 21 850	– 2 470	– 6 928	– 8 440
2006	132 244	– 21 450	– 7 770	– 11 515	– 10 040
2007	137 804	– 21 545	– 10 050	– 15 900	– 11 540

Sjukfrånvaron och kostnaderna härför har ökat dramatiskt under senare år. Det har varit särskilt de långa sjukfallen (365 dagar eller mer) som har ökat. Även antalet personer med aktivitets- och sjukersättning (tidigare förtidspension) har ökat påtagligt.

En avstämning av regeringens mål för minskad ohälsa har gjorts i budgetpropositionen. Härvid noteras att under 2003 minskade antalet sjukpenningdagar med 4 procent, och nedgången var då helt koncentrerad till korta sjukskrivningar. Under 2004 har minskningen tagit fart även bland de långtids-sjuka, så att nedgången hittills i år totalt är 13 % jämfört med motsvarande period 2003. Huvudorsaker till nedgången torde vara arbetslösheten – en ökad arbetslöshet brukar alltid medföra en minskning i sjukskrivningar – samt att en del personer med långa sjukskrivningar under framför allt 2004 övergick till aktivitets- och sjukersättning. Även en högre andel deltidssjukskrivning har bidragit till utvecklingen. Antalet sjuklönedagar minskade något under första halvåret 2003, men bedöms ha ökat i och med införandet av den tredje sjuklöneveckan den 1 juli 2003. Antalet nya aktivitets- och sjukersättningar var relativt lågt under 2003 trots ett mycket högt antal långtidssjukskrivna. Orsakerna till den låga nivån var sannolikt administrativa – det gamla förtids-

pensionssystemet ersattes av ett nytt den 1 januari 2003, vilket medförde ökad administrativ belastning på försäkringskassorna. Under 2004 har antalet nytillkomna ersättningar ökat, och nivån t.o.m. augusti 2004 ligger en bra bit över målet. Målformuleringen för nya aktivitets- och sjukersättningar gäller ett genomsnitt för perioden 2002 till juni 2008. Detta delmål bedöms fullt möjligt att nå även om det fortfarande finns många långtidssjuka – cirka 122 000 personer har varit sjukskrivna längre än ett år i maj 2004. Det finns ett tydligt samband mellan arbetslöshet och korta sjukskrivningar. Även om minskningstakten just för tillfället är hög, finns det en risk att åtminstone de korta sjukskrivningarna ökar när arbetsmarknadsläget förbättras. Utmaningen blir då att genom effektiva åtgärder undvika dels en ökning av nya sjukfall, dels att de korta sjukskrivningarna inte övergår i långa.

Enligt uppgift från RFV i september 2004 utbetalades under augusti 2004 ersättning i form av sjukpenning till 263 702 personer, vilket var drygt 36 300 färre än under september 2003. De längsta sjukfallen fortsätter att minska. I slutet av juni 2004 hade 118 000 personer varit sjukskrivna längre tid än ett år. Det är 4 000 färre än månaden innan och 14 800 färre än ett år tidigare. Antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning (tidigare förtidspension/sjukbidrag) ökar. I september uppgick antalet till 528 000 personer, vilket är 33 500 fler än under september 2003. Antalet nya förtidspensionärer ökar kraftigt. Under perioden september 2003 t.o.m. september 2004 har 74 400 personer blivit förtidspensionerade. De sammantagna kostnaderna för sjukpenning och sjuk- och aktivitetsersättning var i augusti 2004 något högre än ett år tidigare. Ökade kostnader för sjuk- och aktivitetsersättning under augusti 2004 motsvarades av minskade kostnader för sjukpenning. Sett över hela 12-månadersperioden sker en utplaning av kostnaderna på drygt 104 miljarder kronor inklusive statlig ålderspensionsavgift.

Utskottet konstaterar att de senaste årens höga sjukfrånvaro har haft betydande ekonomiska konsekvenser för samhället. Även om utvecklingen nu har vänt i fråga om antalet sjukfall, fortsätter antalet personer som uppbär aktivitets- och sjukersättning att öka oroväckande. Detta innebär att de samlade kostnaderna ligger kvar på en hög nivå och alltför riskerar att tränga undan andra viktiga välfärdssatsningar. Utvecklingen på området är således fortfarande mycket allvarlig.

Utskottet har vid flera tillfällen, senast i betänkande 2003/04:SfU1, konstaterat att orsakerna till den kraftigt ökande sjukfrånvaron är komplex och att någon enkel lösning på problemet inte står att finna.

I propositionen anges även att orsakerna till att sjukfrånvaron har ökat kraftigt sedan 1997 är komplexa och omdiskuterade. De undersökningar och den forskning som hittills redovisats på området visar att det finns ett flertal orsaker till utvecklingen. De viktigaste som har pekats ut kan sammanfattas enligt följande: En åldrande arbetskraft, bristande incitament för arbetsgivare att vidta åtgärder för att minska sjukfrånvaron, hårdare krav i arbetslivet, sämre psykosocial arbetsmiljö, brister i arbetsgivarnas och försäkringskassornas rehabiliteringsarbete, långa väntetider inom hälso- och sjukvården,

låga arbetslöshetstal samt förändrade attityder till sjukskrivning hos läkare, enskilda individer och arbetsgivare.

Utskottet har även lyft fram andra faktorer (se t.ex. bet. 2003/04:SfU1) som ersättningssystemens utformning, läkarnas roll i sjukskrivningsprocessen och verkningar av sanering av statsfinanserna som ägde rum under 1990-talet.

Regeringen har i propositionen framhållit att det krävs åtgärder på en rad områden för att klara de uppsatta målen. Utskottet som vid flera tillfällen uttryckt samma uppfattning (se t.ex. yttr. 2003/04:SfU1y) delar således denna bedömning.

Kvinnor har högre sjukfrånvaro än män och sjukfrånvaron har ökat snabbare för kvinnor. Fler kvinnor än män uppbär även sjuk- och aktivitetsersättning. I propositionen anges att det finns få vetenskapliga studier om orsakerna till detta, och ännu färre om möjligheterna att påverka dessa förhållanden. Möjliga orsaker till kvinnors högre sjukfrånvaro kan, förutom komplikationer vid graviditet, vara att kunskapen inom medicin är mindre vad gäller diagnos, behandling, rehabilitering respektive prevention av kvinnors besvär och att kvinnor oftare har arbeten som är ergonomiskt eller psykosocialt krävande. En ytterligare orsak kan finnas i ökade krav i kvinnodominerade arbeten de senaste 10–15 åren. Antalet kvinnor som har arbete med hög anspänning men med liten egen kontroll ökar. Utskottet anser att det är nödvändigt att en ökad fokusering på det förhållandet att kvinnor har en högre ohälsa än män sker. Bristen på kunskap om orsakerna till detta och vilka åtgärder som kan vidtas för att påverka förhållandet är inte acceptabel.

I detta sammanhang kan även framhållas att yngre personer med sjuk- och aktivitetsersättning har ökat väsentligt. Antalet i åldrarna 16–29 år har ökat med 25 % från utgången av 1998. En fokusering på orsakerna till detta är enligt utskottets mening också nödvändig.

Beträffande rehabilitering kan allmänt sägas att det är viktigt att denna kommer i gång så snart som möjligt. Utskottet noterar att det fr.o.m. den 1 juli 2003 föreligger en obligatorisk skyldighet för arbetsgivare att göra rehabiliteringsutredningar som skall lämnas till försäkringskassan senast när sjukfallet pågått i åtta veckor.

Om en försäkrad påbörjar en arbetslivsinriktad rehabilitering skall denne beviljas rehabiliteringspenning. Kostnaderna för denna ersättning har ökat under senare år. Kostnaden för rehabiliteringspenningen uppgick 2003 till drygt 2 100 miljoner kronor. För 2005 beräknas kostnaderna (inkl. statlig ålderspensionsavgift) uppgå till ca 3 800 miljoner kronor.

En betydelsefull åtgärd är möjligheten till den finansiella samordning inom rehabiliteringsområdet mellan lokala och regionala aktörer i form av försäkringskassa, landsting, länsarbetsnämnd och en eller flera kommuner som har införts fr.o.m. den 1 januari 2004. Som redovisats ovan har denna samordning inte genomförts ute i landet. Utskottet anser att den utgör ett viktigt instrument för en utvecklad rehabilitering av personer som annars är svåråtkomliga för rehabilitering. Utskottet anser därför att det är angeläget att arbetet med att förverkliga den nya lagstiftningen i samhället påskyndas.

Utskottet vill även peka på att regeringens förslag om Drivkrafter för minskad sjukfrånvaro nu har förelagts riksdagen (prop. 2004/05:21). Förslaget skall syfta till att skapa ekonomiska drivkrafter och göra det mer lönsamt för arbetsgivare att vidta åtgärder för att minska de långa sjukskrivningarna. Drivkrafterna skall vara utformade så att de stimulerar till förebyggande insatser, rehabilitering och andra åtgärder för att underlätta för den sjukskrivne att komma tillbaka i arbete på hel- eller deltid. Det lämnas också förslag om sänkning av sjukförsäkringsavgiften, återställd sjukpenningnivå till 80 % och en sjuklönevecka mindre. Vidare lämnas förslag bl.a. om tidsgränser för när Försäkringskassan senast skall ha upprättat en rehabiliteringsplan och när Försäkringskassan skall ha kallat till avstämningsmöte. Utskottet, som noterar att den föreslagna ramen för utgiftsområdet har anpassats till förslaget, kommer att närmare behandla propositionen under hösten.

Utskottet anser att avstämningsmötet, där den sjukskrivne, försäkringskassan, arbetsgivaren och läkaren möts, är av central betydelse för att klarlägga förutsättningarna för arbetsåtergång och planera de insatser som behöver vidtas. Det utgör således ett viktigt instrument för att minska ohälsan. Regeringen anger i propositionen att avstämningsmöten ännu inte kommit i gång i önskad omfattning och att detta beror på att arbetsmetoden ännu inte har etablerats på försäkringskassorna. Regeringen betonar vikten av RFV:s arbete med att under 2004 mer kraftfullt etablera avstämningsmötet som arbetsmetod på försäkringskassorna. Utskottet anser att det är nödvändigt att avstämningsmötena införlivas i försäkringskassornas arbete. Utskottet vill även peka på att förslaget om Drivkrafter för minskad sjukfrånvaro ställer ytterligare krav på genomförande av avstämningsmöten.

Av propositionen framgår att antalet personer som uppbär sjuk- eller aktivitetsersättning fortsätter att öka påtagligt. I slutet av år 2004 beräknas antalet uppgå till 541 000. Regeringen bedömer att utvecklingen av de långa sjukfallen i kombination med de demografiska förhållandena leder till att antalet nybeviljade aktivitets- och sjukersättningar kommer att ligga på en hög nivå under hela budgetperioden. Utskottet har tidigare framhållit det angelägna i att åtgärder vidtas för att följa upp beviljade aktivitets- och sjukersättningar (se yttr. 2003/04:SfU1y). Av en av RFV lämnad redovisning om hur försäkringskassorna bedriver denna uppföljningsverksamhet framgår att kontrollverksamheten har mycket låg prioritet hos samtliga försäkringskassor. Bristande resurser anges vara det främsta hindret. Försäkringskassorna har dock under åren 2003 och 2004 tillförts medel om ca 450 miljoner kronor för att bryta utvecklingen inom ohälsområdet. Medlen avser även förstärkt kontrollverksamhet. Även för 2005 tillförs Försäkringskassan sådana medel. Utskottet vill därför åter framhålla det angelägna i att åtgärder vidtas för att följa upp beviljade aktivitets- och sjukersättningar och även att rehabiliteringsinsatser vidtas för denna grupp. Utskottet noterar även att regeringen i proposition 2004/05:21 lagt fram ett förslag om en obligatorisk förnyad utredning av sjukersättningar som inte har tidsbegränsats.

Beträffande socialförsäkringens nya administration är syftet med reformen att ge nya och bättre förutsättningar för socialförsäkringsadministrationen att fullgöra de uppdrag som ges av riksdag och regering. Utskottet har vid beredningen av förslaget (bet. 2003/04:SfU13) uttalat att möjligheten att uppnå målet om en halvering av sjukskrivningen fram till 2008 torde öka om administrationen utgör en enda sammanhållen myndighet under regeringen. Utskottet delade helt uppfattningen att administrativa förändringar visserligen inte skulle lösa problemen med ohälsan men att gemensamma förhållningssätt och metoder och ett mer samlat användande av samhällets resurser kunde underlätta och skapa bättre förutsättningar för arbetet med att bryta ohälsoutvecklingen. Även problemen med de regionala skillnaderna vad gällde handläggningstider, vilka enligt utskottet utgjorde ett stort problem, torde lättare kunna avhjälpas med en sammanhållen myndighet. Utskottet vidhåller sin uppfattning.

Frågan om att införa ytterligare en karensdag som föreslås i några av motionerna har behandlats av utskottet vid flera tillfällen, senast i betänkande 2003/04:SfU1. Utskottet ansåg då att en sådan åtgärd skulle medföra alltför stora påfrestningar på redan utsatta grupperns försörjningssituation. Utskottet vidhåller att ytterligare en karensdag inte bör införas. Utskottet noterar att regeringen aviserat ett förslag till början av 2005 om karensavdrag i stället för karensdag.

Utskottet kan inte heller ställa sig bakom förslagen om en ny sjuklönemodell eller att sjukersättningen skall upphöra efter 61 års ålder.

Vad gäller partiernas övriga förslag till förändringar inom utgiftsområde 10 har utskottet avstyrkt liknande motionsförslag. Det gäller t.ex. frågor om sänkt kompensationsnivå i sjukförsäkringen, beräkningen av SGI, överföring av vissa sjukförsäkringskostnader till trafikförsäkringen. Utskottet, som nu har att ta ställning till ramen för utgiftsområde 10, finner inte anledning att i detta läge frångå sina tidigare ställningstaganden.

Även om regeringen genomfört flera olika åtgärder mot ohälsan som med tiden kan förväntas ytterligare bidra till att motverka ohälsan anser utskottet att det är nödvändigt att regeringen tar initiativ till ytterligare åtgärder för att det uppsatta nationella målet för sjukfrånvaro och aktivitets- och sjukersättning skall kunna nås till 2008.

Av propositionen framgår att regeringen fortsätter att fullfölja arbetet med åtgärder inom ramen för regeringens 11-punktsprogram och arbetar vidare med aktuella punkter i det s.k. 121-punktsprogrammet. Vidare tar man initiativ till ytterligare ett antal åtgärder som har redovisats ovan.

Mot bakgrund härav anser utskottet att regeringens förslag till utgiftsram för budgetåret 2005 får godtas liksom förslaget till preliminär fördelning respektive beräkning av utgifterna för budgetåren 2006 och 2007. Motionerna Fi231 yrkandena 6 och 7, Fi232 yrkandena 8, 9 och 11, Fi233 yrkandena 5 och 7 samt Fi234 yrkande 3 avstyrks med det anförda.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Ekonomisk äldrepolitik. Området omfattar fr.o.m. 2005 garantipension till ålderspension, efterlevandepension till vuxna, bostadstillägg till personer med ålderspension eller efterlevandepension samt äldreförsörjningsstöd.

Målet för politikområdet är att personer med låg eller ingen inkomstrelaterad pension skall garanteras ett värdesäkrat grundskydd samt att efterlevande make skall ges ett rimligt ekonomiskt stöd för att klara omställningen efter ett dödsfall.

I propositionen föreslås en utgiftsram på 46 413 miljoner kronor för budgetåret 2005.

I förhållande till anvisade medel för 2004 minskar utgifterna med 4 243 miljoner kronor 2005. Minskningen av ramen förklaras huvudsakligen av att 3 741 miljoner kronor avseende bostadstillägg till personer som uppbär sjuk- eller aktivitetssättning överförs från utgiftsområde 11 till utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp. Vidare beräknas utgifterna minska till följd av en beräknad minskning av antalet individer med garantipension.

Utgiftsområdet ökar med 200 miljoner kronor till följd av regeringens förslag om att förbättra bostadstilläggen till pensionärer och med 9 miljoner kronor till följd av förslaget om att förlänga omställningspensionen från 10 till 12 månader.

Utgifterna för 2006 beräknas till 45 533 miljoner kronor och för 2007 till 44 778 miljoner kronor.

Motionerna

Folkpartiet

I motion Fi232 yrkandena 8, 9 och 11 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2005 med 55 miljoner kronor. Även för åren 2006 och 2007 föreslås en ökning av utgiftsramen med 55 miljoner kronor respektive år.

Motionärerna föreslår att innehav av fritidsfastighet inte skall påverka storleken av bostadstillägget till pensionärer.

Kristdemokraterna

I motion Fi233 yrkandena 5 och 7 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2005 med 790 miljoner kronor. Även för åren 2006 och 2007 föreslås en ökning av utgiftsramen med 790 miljoner kronor respektive år.

Motionärerna föreslår att innehav av fritidsfastighet inte skall ingå i inkomstprövningen för beräkning av bostadstillägget till pensionärer och att den övergångsvisa garantipensionen skall höjas med 100 kr per månad.

Centerpartiet

I motion Fi234 yrkande 3 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2005 med 200 miljoner kronor och för åren 2006 och 2007 en ökning med 200 respektive 100 miljoner kronor.

Motionärerna föreslår en höjning av garantipensionen med 4 500 kr per år under 2005. Som en följd av detta samt förslag om ändrade skatteregler föreslås att bostadstillägget till pensionärer skall utges med 82 % av bostadskostnaden.

Utskottets bedömning

Utskottet har att ta ställning till dels förslag till utgiftsram för budgetåret 2005, dels förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2006 samt beräkning av utgifterna för 2007. Förslagen redovisas i tabellen nedan. Beloppen anges i miljoner kronor.

År	Regeringen	m	fp	kd	c
2005	46 413	–	+ 55	+ 790	+ 200
2006	45 533	–	+ 55	+ 790	+ 200
2007	44 778	–	+ 55	+ 790	+ 100

I förra årets yttrande över ramarna redogjorde utskottet för de senaste årens satsningar som gjorts för att förbättra för pensionärerna (yttr. 2003/04:SfU1y). Utskottet kan konstatera att omställningspensionen som ett led i förbättringarna nu föreslås återgå till ursprungliga 12 månader. Förslaget om förlängd tid för omställningspension beräknas kosta 9 miljoner kronor för 2005 och 57 och 62 miljoner kronor för 2006 respektive 2007.

Vidare föreslås, för att förbättra för de ålderspensionärer som har de lägsta inkomsterna varav de flesta är kvinnor, en höjning av bostadstillägget för dem som har fyllt 65 år. Den bostadskostnad för vilken bostadstillägg kan utgå höjs från 4 500 till 4 670 kr per månad för den som är ogift och från 2 250 till 2 335 kr för den som är gift. Vidare föreslås att vid beräkning av särskilt bostadstillägg till pensionärer som har fyllt 65 år och vid beräkning av äldre-försörjningsstöd skall gränsen för skälig bostadskostnad höjas till 5 870 kr per månad för den som är ogift och till 2 935 kr för den som är gift, dvs. med 170 respektive 85 kr per månad.

Utskottet, som välkomnar de föreslagna förbättringarna, föreslår mot bakgrund av det anförda att finansutskottet skall tillstyrka den av regeringen föreslagna utgiftsramen för budgetåret 2005 samt förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2006 samt beräkning av utgifterna för 2007. Finansutskottet bör därmed avstyrka motionerna Fi232 yrkandena 8, 9 och 11, Fi233 yrkandena 5 och 7 samt Fi234 yrkande 3.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Propositionen

Politikområdet Ekonomisk familjepolitik omfattar utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn samt anslag 21:1 Bostadsbidrag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande. Statens övriga ekonomiska stöd till barnfamiljerna är studiebidragen (utgiftsområde 15) och maxtaxa inom barnomsorgen (utgiftsområde 16).

I utgiftsområde 12 ingår barnbidrag inklusive flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag, föräldraförsäkring inklusive havandeskapspenning, underhållsstöd, bidrag till internationella adoptioner, barnpension och efterlevandestöd till barn, vårdbidrag för funktionshindrade barn samt pensionsrätt för barnår.

Målet för politikområdet är att skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn skall minska inom ramen för den generella välfärden.

I propositionen föreslås en utgiftsram på 56 356 834 000 kr för 2005. Jämfört med anvisade medel för 2004 ökar utgifterna med 1 665 miljoner kronor. Ökningen förklaras i huvudsak av ett beräknat ökat barnafödande, en prognostiserad ökning av medelantalet utbetalda föräldrapenningdagar per barn och höjda timlöneantaganden inom föräldraförsäkringen. Därutöver beräknas utgiften öka med 9 miljoner kronor till följd av regeringens förslag om utökad rätt till tillfällig föräldrapenning för föräldrar med svårt sjuka barn.

I propositionen föreslår regeringen höjning av barnbidraget och förbättringar av flerbarnstilläggen fr.o.m. 2006, en höjning av lägstanivå inom föräldrapenningen från 60 kr per dag till 180 kr per dag fr.o.m. den 1 juli 2006 för barn födda fr.o.m. 1 juli 2006 samt en höjning av inkomsttaket i föräldraförsäkringen från 7,5 till 10 prisbasbelopp fr.o.m. den 1 juli 2006.

Utgifterna för 2006 beräknas till 62 214 miljoner kronor och för 2007 till 65 310 miljoner kronor.

Motionerna

Moderaterna

I motion Fi231 yrkandena 6 och 7 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2005 med 2 638 miljoner kronor och för åren 2006 och 2007 en minskning med 1 152 respektive 2 732 miljoner kronor.

Motionärerna föreslår att den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) i föräldraförsäkringen baseras på de två föregående årens inkomst och att ersättningsnivån sänks till 75 % av SGI. Taket bör, enligt motionärerna, behållas på dagens nivå. Vidare föreslås att den särskilda öronmärkningen av två månader i föräldraförsäkringen avskaffas.

Motionärerna föreslår även att det fr.o.m. 2005 införs ett tak för antalet dagar i den tillfälliga föräldrapenningen som kan tas ut för vård av sjukt barn

(VAB) på 15 dagar per barn och år, med möjlighet till undantag. Den tillfälliga föräldrapenningen skall beräknas på årsarbetstid även för egenföretagare fr.o.m. 2005.

Motionärerna föreslår att extra barnbidrag för ensamstående föräldrar och för studerande med barn införs fr.o.m. 2005. Detta ersätter bostadsbidraget.

Underhållsstödet bör ses över i syfte att särlevande föräldrar i högre utsträckning än i dag skall reglera underhållsskyldigheten sinsemellan. En sådan översyn bör enligt motionärerna leda till besparingar inom utgiftsområdet. Anslaget för bidrag till kostnader för internationella adoptioner bör tillföras medel så att bidrag skall kunna utges med 50 % av kostnaden för adoption av barn, dock högst 55 000 kr.

Från 2005 föreslås att en barnomsorgspeng införs för de familjer som inte utnyttjar kommunalt finansierad barnomsorg. Barnomsorgspengen, som får effekt först 2006, skall utgå med 3 000 kr skattefritt per månad för barn mellan ett och tre år. Eftersom föräldralediga kan utnyttja barnomsorgspengen när barnet blir ett år kan den trettonde månaden i föräldraförsäkringen som utges med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning avskaffas liksom de 90 dagar som utges med 60 kronor per dag.

Folkpartiet

I motion Fi232 yrkandena 8, 9 och 11 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2005 med 150 miljoner kronor. För 2006 och 2007 föreslås en minskning av utgiftsramen med 1 100 respektive 250 miljoner kronor.

Motionärerna föreslår att en s.k. jämställdhetsbonus införs. Den innebär att en högre ersättning, 90 %, utges för varje månad som den ena föräldern tar ut föräldrapenning och som motsvaras av en månads uttag av den andra föräldern. Enligt motionärerna kan besparingar göras bl.a. genom att de 90 dagar som utbetalas med 60 kr per dag avskaffas. Vidare anser de att utgifterna inom underhållsstödet fr.o.m. 2005 kan hållas tillbaka bl.a. genom att det gemensamma föräldraansvaret markeras och att vissa besparingar kan göras inom utgiftsområdet genom att åtgärder vidtas mot felaktiga utbetalningar. Från 2007 föreslår motionärerna ett barnkonto som kan disponeras friare än föräldrapenningen.

Kristdemokraterna

I motion Fi233 yrkandena 5 och 7 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2005 med 2 051 miljoner kronor. För åren 2006 och 2007 föreslås en minskning av utgiftsramen med 99 respektive 949 miljoner kronor.

Motionärerna föreslår att s.k. barndagar införs från den 1 juli 2005. För varje barn som fyllt ett år tilldelas barnets föräldrar eller vårdnadshavare 300 barndagar. Varje barndag är värd 200 kr. Motionärerna föreslår vidare att grundnivån i föräldraförsäkringen höjs till 230 kr per dag från 2005. Motionärerna välkomnar den aviserade höjningen av taket i föräldraförsäkringen till

10 prisbasbelopp och vill på sikt höja taket till 11 prisbasbelopp. Vidare föreslås att SGI beräknas som genomsnittet av de senaste två årens inkomst, inklusive semesterersättning och skattepliktiga förmåner. Därtill föreslås att vårdbidrag skall utges till biståndsarbetare med funktionshindrade barn. Till följd av den föreslagna reformen med barndagar och förbättringarna av föräldraförsäkringen anser motionärerna att de 90 dagar som betalas ut med 60 kr per dag och den trettonde månaden i föräldraförsäkringen skall avskaffas. Från och med 2006 bör enligt motionärerna en generell graviditetspeng (30 dagar i slutet av graviditeten) införas samt besparingar göras på underhållsstödet genom att stödmottagare med höga inkomster inte beviljas fullt underhållsstöd.

Centerpartiet

I motion Fi234 yrkande 3 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2005 med 1 627 miljoner kronor och för åren 2006 och 2007 en minskning av utgiftsramen med 713 respektive 136 miljoner kronor.

Motionärerna föreslår att barnbidraget för barn i åldern 1–4 år fördubblas under perioden 2005–2008. Fördubblingen av barnbidraget skall ske i fyra steg – en ökning per månad med 200 kr 2005, 450 kr 2006, 700 kr 2007 samt 950 kr 2008. Vidare föreslås att grundnivån i föräldraförsäkringen höjs till 200 kr per dag och att taket i föräldraförsäkringen höjs till 11 prisbasbelopp från 2005. Beräkningen av SGI föreslås förändras så att den grundas på genomsnittet av de senaste 24 månadernas inkomst.

Utskottets bedömning

Utskottet har att ta ställning till såväl förslag till utgiftsram för budgetåret 2005 som förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2006 och beräkning av utgifterna för 2007. Förslagen redovisas i tabellen nedan. Beloppen anges i miljoner kronor.

År	Regeringen	m	fp	kd	c
2005	56 357	+ 2 638	+ 150	+ 2 051	+ 1 627
2006	62 214	– 1 152	– 1 100	– 99	– 713
2007	65 310	– 2 732	– 250	– 949	– 136

Barnfamiljerna hör till de grupper i samhället som drabbades hårt av den ekonomiska krisen och de besparingar som gjordes under 1990-talet. Sedan 1990-talet har situationen förbättrats för de flesta grupper i samhället och det gäller även för barnfamiljerna. Den ekonomiska familjepolitiken har spelat och spelar en stor roll för barnfamiljernas ekonomi. I takt med att samhällsekonomin förbättrats har riksdagen under de senaste åren beslutat om en rad

insatser för att förbättra den ekonomiska situationen för barnfamiljerna, bl.a. genom höjda barnbidrag och utbyggnad av föräldraförsäkringen. Även åtgärder vidtagna utanför politikområdet, t.ex. införandet av maxtaxan inom förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen, har fått stor betydelse för barnfamiljernas ekonomi.

Arbetet med att förbättra levnadsvillkoren och ekonomin för barnfamiljerna fortsätter emellertid. I propositionen framhålls att det är viktigt att se de familjepolitiska stöden ur ett långsiktigt dynamiskt perspektiv. De bör utformas så att barnfamiljernas handlingsutrymme och möjligheter att själva påverka sin ekonomiska situation är stora. Regeringens resultatbedömning visar att barnfamiljer i genomsnitt har en något lägre ekonomisk standard än familjer utan barn. Bilden är dock inte entydig och skillnaderna är stora vid en jämförelse av olika typer av hushåll då hänsyn tas till ålder.

Stöden till familjer med svag ekonomi och familjer med särskilda behov måste även fortsättningsvis vara starka. I likhet med regeringen anser utskottet att en grundläggande strävan måste vara att skapa förutsättningar för jämlika uppväxtvillkor för alla barn och att det är en prioriterad uppgift att minska andelen familjer som lever i utsatta situationer. I augusti i år presenterade en arbetsgrupp inom Regeringskansliet en rapport om ekonomiskt utsatta barn (Ds 2004:41). Rapporten visar att barn till ensamstående föräldrar och barn till utrikes födda föräldrar är överrepresenterade i denna grupp. Samtidigt visar rapporten att vid en internationell jämförelse är svenska barns ekonomiska situation mycket god.

I rapporten identifieras arbetsmarknaden och den generella välfärden som särskilt betydelsefulla för att förbättra den ekonomiska situationen för barnfamiljer. Rapporten kommer att utgöra underlag för regeringens arbete med att dels minska andelen barn som lever i familjer med svag ekonomi, dels förbättra förhållandena för dessa barn. Utskottet välkomnar och vill understryka betydelsen av de insatser regeringen avser att göra för barnfamiljer med svag ekonomi. Från och med 2006 har 1 miljard kronor avsatts för reformer för barn, varav 550 miljoner kronor har tillförts politikområdet för reformer avseende barn i ekonomiskt utsatta familjer.

En annan positiv utveckling är det ökade barnafödandet. Antalet födda barn i Sverige har sedan 1999 ökat i stort sett varje månad. Befolkningsstatistiken visar att antalet födda barn ökar mer än vad som tidigare prognostiserats. Hög sysselsättning, jämställdhet, god barnomsorg och en stödjande familjepolitik är grundläggande faktorer som påverkar barnafödandet. Antalet födda barn år 2004 beräknas bli drygt 101 000. Ökningen av antalet födda barn prognostiseras fortsätta.

För ett fortsatt ökat barnafödande anser utskottet det vara av avgörande betydelse att samhället skapar goda förutsättningar för att föräldrar skall kunna kombinera familjeliv med förvärvsarbete. Genom de satsningar som kommer att göras på barnfamiljerna de närmaste tre åren anser utskottet att unga människor ges goda förutsättningar att kunna kombinera barn med förvärvsarbete.

Utskottet ställer sig bakom den föreslagna höjningen av barnbidraget och förbättringarna av flerbarnstilläggen fr.o.m. 2006.

När det gäller föräldraförsäkringen konstaterar utskottet att pappornas andel av det totala uttaget av föräldrapenningdagar fortsätter att öka – från 15,5 % under 2002 till 17,2 % under 2003. Utskottet ser mycket positivt på denna utveckling, men anser att skillnaderna i uttag fortfarande är stora och att en fortsatt ökning är önskvärd. Utskottet instämmer i regeringens uttalade mål att skillnaderna i uttag av föräldrapenning mellan barnets föräldrar skall minska. Genom de höjningar inom föräldraförsäkringen som regeringen föreslår skapas ytterligare förutsättningar för att målet skall kunna uppnås. Utskottet ställer sig bakom den föreslagna höjningen av lägstanivå inom föräldrapenningen från 60 kronor per dag till 180 kr per dag fr.o.m. den 1 juli 2006 för barn födda fr.o.m. 1 juli 2006. Utskottet välkomnar även och ställer sig bakom den föreslagna höjningen av inkomsttaket i föräldraförsäkringen från 7,5 till 10 prisbasbelopp fr.o.m. den 1 juli 2006. Något skäl att införa en särskild barnomsorgspeng kan utskottet inte se. Inte heller ett införande av s.k. barndagar. Föräldraförsäkringen med dess tretton månader med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning jämte tre månader med 180 kr per dag blir enligt utskottet ett betydligt bättre stöd för föräldrarna i deras strävan att förena jämställt förvärvsarbete och föräldraskap.

Utskottet ser fram emot den proposition avseende förslag om förbättrade regler för underhållsstöd som regeringen avser att lägga fram för riksdagen under 2005.

Med det anförda föreslår utskottet att finansutskottet tillstyrker den av regeringen föreslagna utgiftsramen för budgetåret 2005 samt den preliminära fördelningen respektive beräkningen av utgifterna för 2006 och 2007. Finansutskottet bör därmed avstyrka motionerna Fi231 yrkandena 6 och 7, Fi232 yrkandena 8, 9 och 11, Fi233 yrkandena 5 och 7 samt Fi234 yrkande 3.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Propositionen

Området omfattar ålderspension i form av tilläggspension, inkomstpension, premiepension samt administrationskostnader.

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2005. Enligt regeringen uppgår beräknat belopp till 170 552 miljoner kronor.

I jämförelse med 2004 ökar utgifterna med 4 933 miljoner kronor 2005. Förändringen beror i huvudsak på ändrade antaganden om inkomstindex och en beräknad ökning av antalet personer som väljer förtida uttag av ålderspension.

Utskottets bedömning

Utskottet, som konstaterar att regeringens förslag inte har föranlett några yrkanden om andra beräkningar, har inget att erinra mot regeringens förslag till beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2005.

Statsbudgetens inkomster

Socialförsäkringarna finansieras av allmän pensionsavgift, socialavgifter, statlig ålderspensionsavgift och allmänna skattemedel.

Socialavgiftslagen (2000:980), som trädde i kraft den 1 januari 2001, innebär främst en lagteknisk och språklig bearbetning av de tidigare bestämmelserna om socialavgifter samt en anpassning till den nya socialförsäkringslagen (1999:799). Socialavgifter utgörs av arbetsgivaravgifter och egenavgifter och tas ut för att finansiera systemen för social trygghet.

Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare och andra personer som ger ut ersättning som är avgiftspliktig enligt 2 kap. socialavgiftslagen. Avgiftspliktig ersättning är främst löner, arvoden och andra skattepliktiga förmåner. Avgiftsunderlaget för beräkning av arbetsgivaravgifter består av summan av de avgiftspliktiga ersättningar som har utgetts under en kalendermånad. Arbetsgivaravgifterna uppgår till 29,57 % av avgiftsunderlaget, varvid sjukförsäkringsavgiften utgör 11,08 % och arbetsmarknadsavgiften 3,70 %.

Egenavgifter betalas av fysiska personer som har avgiftspliktig inkomst enligt 3 kap. socialavgiftslagen. I första hand betalas egenavgifter för överskott av näringsverksamhet i vilken den som har inkomsten har arbetat i inte oväsentlig utsträckning. Egenavgifterna uppgår till 27,76 % av avgiftsunderlaget, varvid sjukförsäkringsavgiften utgör 11,81 % och arbetsmarknadsavgiften 1,16 %.

Vid beräkning av arbetsgivaravgifterna gäller att en arbetsgivare varje månad får göra avdrag med 5 % av avgiftsunderlaget, dock högst med 3 550 kr, vilket motsvarar en årlig lönesumma på 852 000 kr. När det gäller beräkning av egenavgifter får avdrag göras med 5 % av avgiftsunderlaget, dock högst med 9 000 kr per år, vilket motsvarar ett avgiftsunderlag på 180 000 kr.

Genom lagen (2001:1170) om utvidgning av de särskilda avdragen enligt socialavgiftslagen (2000:980), som trädde i kraft den 1 januari 2002, infördes en regional stimulans för företagandet i stödområde A. Lagen är utformad så att den ryms inom ramen för det s.k. försumbara stödet enligt EG-regler. Företag inom sektorerna jordbruk, vattenbruk och fiske samt transport är därmed uteslutna. Stimulansen lämnas genom utvidgade avdrag på 10 %, utöver avdragen på 5 %, vid beräkningen av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Det utvidgade avdraget avseende arbetsgivaravgifter är maximerat till 7 100 kr per månad och avseende egenavgifter till 18 000 kr per år.

Arbetsgivare och egenföretagare skall också enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift betala allmän löneavgift med 3,13 %.

Arbetsgivare som betalar ut lön etc. till anställd som fyllt minst 65 år (född 1937 eller tidigare) vid årets ingång skall betala särskild löneskatt om 24,26 %. Arbetsgivare som betalar ut lön till anställd som fyllt 65 år, född 1938, skall betala särskild löneskatt om 16,16 %. För dessa personer skall även ålderspensionsavgift med 10,21 % betalas.

Propositionen

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen för budgetåret 2005 godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster. Inkomsten till statsbudgeten av socialavgifter och löneskatter inklusive allmän pensionsavgift beräknas uppgå till 276 miljarder kronor. Underlaget för socialavgifterna beräknas till totalt ca 1 050 miljarder kronor 2005.

Regeringen framhåller att eftersom det i budgetpropositionen föreslås skattelättnader som till inte oväsentlig del kommer företagssektorn till del, är det rimligt att finansieringen av dessa lättnader sker genom vissa förändringar av beskattningsreglerna för företag. Regeringen anser därför att en sänkning av det särskilda avdraget för arbetsgivaravgifterna är rimlig. Det föreslås att det särskilda avdraget vid beräkning av arbetsgivaravgifter sänks från maximalt 3 550 till maximalt 3 090 kronor per månad. Den årslönesumma som ger högst avdrag uppgår därmed till 741 600 i stället för 852 000 kr. Om avdraget görs jämnt fördelat över hela året uppgår det sammanlagda avdraget till högst 37 080 kr per år. Förslaget beräknas ge en förstärkning av statens intäkter med 1,18 miljarder kronor netto.

I propositionen framhålls vidare att ett syfte med den förändrade avgiftsstruktur som riksdagen beslutat med anledning av budgetpropositionen för 1998 (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:FiU1, rskr. 1997/98:36) var att inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag skapa bättre samstämmighet mellan inkomster och utgifter i bl.a. sjukförsäkringssystemet.

För 2005 beräknas de kostnader som sjukförsäkringsavgiften skall täcka uppgå till knappt 110 miljarder kronor. Regeringen föreslår därför att sjukförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna sänks till 10,39 % av avgiftsunderlaget och till 11,12 % av avgiftsunderlaget i egenavgifterna.

För 2005 beräknas de kostnader som arbetsmarknadsavgiften skall täcka uppgå till knappt 47 miljarder kronor. Regeringen föreslår därför att arbetsmarknadsavgiften i arbetsgivaravgifterna höjs till 4,45 % av avgiftsunderlaget och till 1,91 % av avgiftsunderlaget i egenavgifterna.

Eftersom de ovan föreslagna förändringarna således inte skall leda till någon förändring av det sammanlagda uttaget av arbetsgivaravgifter och egenavgifter, föreslår regeringen en sänkning av den allmänna löneavgiften med 0,06 procentenheter till 3,07 % av avgiftsunderlaget.

Motionerna

Moderaterna

I motion Fi231 yrkande 5 begärs bl.a. att den generella nedsättningen av arbetsgivaravgifter om 5 % avskaffas. Yrkandet framställs även i motion Sk453 yrkande 41. Motionärerna anser att det är rimligt att företagen bär en del av finansieringen av de skattesänkningar för företagare som Moderaterna föreslår. I motion Fi231 yrkande 5 begärs även att arbetsgivaravgifterna sänks för äldre än 61 år i syfte att stimulera företagen att anställa och behålla äldre arbetskraft. Yrkandet preciseras i motion Sk453 yrkande 42. Arbetsgivaravgifterna för äldre än 61 år skall ersättas med den särskilda löneskatt och pensionsavgift som i dag gäller för arbetstagare äldre än 65 år. Yrkandet framställs även i motion Sk357 yrkande 14.

I motion Sk453 yrkande 34 begärs att företag inom sektorerna jordbruk, vattenbruk och fiske med driftsställe i stödområde A också skall omfattas av den extra nedsättningen av arbetsgivaravgifterna.

Folkpartiet

I motion Fi232 yrkande 4 begärs, i syfte att stimulera sysselsättningen, att arbetsgivaravgifterna för alla företag halveras upp till en lönesumma på ca 250 000 kr inklusive den generella nedsättningen av arbetsgivaravgifter om 5 %, men med bibehållen 5-procentig nedsättning på avgiftsunderlag mellan 250 000 och 852 000 kr. I yrkande 20 begärs avslag på regeringens förslag om reducerad nedsättning av arbetsgivaravgifterna.

Kristdemokraterna

I motion Fi233 yrkande 9 begärs bl.a. avslag på regeringens förslag om en reducering av den generella nedsättningen av arbetsgivaravgifterna. Yrkandet framställs även i motionerna Sk450 yrkande 15 och Sk452 yrkande 19. Dessutom föreslås i motionerna Fi233 yrkande 9 och Sk452 yrkande 20 att sjukförsäkringsavgiften höjs med 0,28 procentenheter för att neutralisera effekten av en andra karensdag och därmed öka statens inkomster.

Centerpartiet

I motion Fi234 yrkande 7 begärs bl.a. att en reformerad sjuklönemodell skall införas och att denna skall kompenseras med likformiga sänkta arbetsgivaravgifter motsvarande 30 dagars arbetsgivarinträde. Förslaget innebär en minskning av statens inkomster med 2 500 miljoner kronor för 2005. I motion Fi259 yrkande 37 begärs avslag på regeringens förslag om reducering av nedsättningen av arbetsgivaravgifterna.

Utskottets bedömning

Vad gäller Moderaternas förslag om ökad nedsättning av socialavgifterna i Norrland konstaterar utskottet att lagen om utvidgning av de särskilda avdra-

gen enligt socialavgiftslagen faller inom ramen för det s.k. försumbara stödet enligt EG-regler. I lagen undantas därför företag inom bl.a. sektorena jordbruk, vattenbruk och fiske. Enligt utskottets mening är det viktigt att stödet ges en utformning som är förenlig med de regler som gäller inom EU för statsstöd. Vidare är det utskottets principiella inställning att det bör finnas ett tydligt samband mellan de socialavgifter som erläggs och de olika förmåner som dessa avgifter skall finansiera. Ett sådant samband är lagfäst i den nya lagen om fördelning av socialavgifter. En regional nedsättning av socialavgifter avsedd att bl.a. stimulera småföretagandet i det aktuella stödområdet måste betraktas som en del av regionalpolitiken. Mot bakgrund av detta kan det ifrågasättas, och särskilt vid en eventuell utvidgning av avdraget, om det är lämpligt att för en regional åtgärd ta i anspråk avgifter som är avsedda att finansiera vissa preciserade sociala förmåner som sjukpenning och föräldrapenning, detta särskilt som det finns avgifter/löneskatter som inte har till syfte att finansiera förmåner inom socialförsäkringen. Utskottet kan således inte tillstyrka Moderaternas motionsförslag.

Utskottet anser inte att det finns utrymme för vare sig Moderaternas förslag om minskade arbetsgivaravgifter för personer över 61 år och att avskaffa den generella nedsättning av arbetsgivaravgiften eller Folkpartiets förslag om att arbetsgivaravgifterna skall halveras upp till ett underlag om 250 000 kr.

Utskottet ställer sig inte bakom kravet på ytterligare en karensdag. Kristdemokraternas krav på höjda procentsatser för vissa socialavgifter till följd av dessa reformer kan utskottet således inte tillstyrka.

Utskottet kan inte heller ställa sig bakom Centerpartiets förslag om en ny sjuklönemodell och således inte heller förslaget om sänkta arbetsgivaravgifter med anledning av detta.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om reduceringen av nedsättningen av arbetsgivaravgifterna och de föreslagna ändringarna av egenavgifterna.

Utskottet noterar att regeringen i proposition 2004/05:21 Drivkrafter för minskad sjukfrånvaro lägger fram ett förslag om en särskild sjukförsäkringsavgift som kan sägas innebära att sjukförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna till en del ersätts av en rörlig avgift. Den vanliga sjukförsäkringsavgiften sänks i stället till 10,15 %. Utskottet, som bedömer att förslaget inte påverkar de sammantagna inkomsterna på statsbudgeten för 2005, kommer att behandla nämnda proposition senare under hösten.

Med det anförda godtar utskottet, såvitt avser socialavgifterna, regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2005. Utskottet avstyrker i motsvarande delar motionerna Fi231 yrkande 5, Fi232 yrkandena 4 och 20, Fi233 yrkande 9, Fi234 yrkande 7, Fi259 yrkande 37, Sk357 yrkande 14, Sk450 yrkande 15, Sk452 yrkandena 19 och 20 och Sk453 yrkandena 34, 41 och 42.

Stockholm den 21 oktober 2004

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Tomas Eneroth

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Eneroth (s), Sven Brus (kd), Ronny Olander (s), Per Westerberg (m), Bo Könberg (fp), Anita Jönsson (s), Mona Berglund Nilsson (s), Ulla Hoffmann (v), Anita Sidén (m), Lennart Klockare (s), Linnéa Darell (fp), Birgitta Carlsson (c), Kerstin Kristiansson Karlstedt (s), Anna Lilliehöök (m), Göte Wahlström (s), Mona Jönsson (mp) och Kurt Kvarnström (s).

Avvikande meningar

1. Moderata samlingspartiet

Per Westerberg, Anita Sidén och Anna Lilliehöök (alla m) anser att utskottets yttrande i nedan angivna avseenden borde ha följande lydelse:

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Moderata samlingspartiet anser att Integrationsverket successivt bör avvecklas och att en avveckling av anslaget Integrationsåtgärder bör påbörjas. Stödet till Centrum mot rasism, verksamhet för personer som vill lämna rasistiska grupper samt åtgärder för unga kvinnor som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld bör emellertid kvarstå. Vi anser vidare att anslaget Ombudsmanen mot etnisk diskriminering bör föras över till utgiftsområde 14 Arbetsliv. Migrationsverket bör ta över Integrationsverkets ansvar för att distribuera ersättningarna till kommunerna samt tillföras ytterligare medel för att korta handläggningstiderna. Härigenom kan kostnaderna för mottagande av asylsökande minskas.

Vi föreslår i enlighet med motion Fi231 yrkandena 6 och 7 – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen för 2005 med 384,4 miljoner kronor och för åren 2006 och 2007 med 610,6 respektive 722,6 miljoner kronor.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Sjukskrivningarna har fördubblats sedan 1997. Sedan ett tag ökar de inte längre, men i stället förtidspensioneras människor i snabb takt. Prognoserna pekar på en ohållbar utveckling och visar att de åtgärder regeringen vidtagit inte är tillräckliga. Det krävs kraftfullare åtgärder.

Vi anser att sjukskrivningar måste handhas på ett medicinskt genomtänkt sätt. I dag bestäms behovet och längden av sjukskrivningar ofta av patientens önskemål och inte av medicinska överväganden. Sjukskrivningsprocessen bör stramas upp och den utbildning i försäkringsmedicin som regeringen påbörjat påskyndas. Till utbildningen i försäkringsmedicin anslår vi därför ytterligare 30 miljoner kronor.

Försäkringskassorna bör få utökat ansvar och resurser för sin rehabiliteringsverksamhet. De bör ta över ansvaret från arbetsgivarna för att rehabiliteringsutredningar kommer till stånd. Utöver vad regeringen har föreslagit föreslås en höjning av Försäkringskassans anslag med en halv miljard kronor fr.o.m. 2006.

Vi anser att det är nödvändigt att höja självrisken i sjuklöne- och sjukförsäkringarna för att kunna nå målet om en halvering av antalet sjukskrivna till 2008. SGI bör beräknas på de senaste 24 månaderna. Ersättningsnivån bör

sänkas till 75 % de första sex månaderna för att därefter sänkas till 65 %. En andra karensdag bör även införas.

Från och med den 1 januari 2006 skall inte heller summan av sjukpenningen och avtalsersättningar överstiga 85 % av lönen de första sex månaderna och 75 % av lönen därefter.

Genom att överföra kostnader för ersättning för inkomstbortfall och rehabilitering med anledning av trafikolyckorna från sjukförsäkringen till den obligatoriska trafikskadeförsäkringen avlastas sjukförsäkringen med ungefär åtta miljarder kronor.

Den ökande förtidspensioneringen måste stoppas. Vi motsätter oss att Försäkringskassan automatiskt skall pröva försättningarna för övergång till sjukersättning efter ett års sjukdom. Denna ersättning bör även sänkas till 60 % av antagandeinkomsten. Garantinivån skall vara densamma som i ålderspensionen. Inga sjukersättningar skall tillåtas sedan 61 års ålder har uppnåtts. Som kompensation sänks arbetsgivaravgifterna avseende människor äldre än 61 år. Detta underlättar också anställning av äldre människor.

I enlighet med motion Fi231 yrkandena 6 och 7 föreslår vi – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen för budgetåret 2005 med 21 850 miljoner kronor och för åren 2006 och 2007 med 21 450 respektive 21 545 miljoner kronor.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Vi anser att statens stöd till familjer och barn präglas av alltför mycket detaljreglering och vill återge barnfamiljerna valfriheten. Det görs bäst genom att barnfamiljerna ges mer pengar att fritt förfoga över. Vi föreslår därför att den särskilda öronmärkningen av två månader i föräldraförsäkringen avskaffas. Vidare föreslår vi att SGI i föräldraförsäkringen baseras på de två föregående årens inkomst och att ersättningsnivån sänks till 75 % av SGI. Taket bör behållas på dagens nivå. Vi föreslår även att det fr.o.m. 2005 införs ett tak för antalet dagar i den tillfälliga föräldrapenningen som kan tas ut för vård av sjukt barn (VAB) på 15 dagar per barn och år, med möjlighet till undantag. Den tillfälliga föräldrapenningen skall beräknas på årsarbetstid även för egenföretagare fr.o.m. 2005.

Från 2006 föreslår vi att en barnomsorgspeng införs för de familjer som inte utnyttjar kommunalt finansierad barnomsorg. Barnomsorgspengen skall utgå med 3 000 kr skattefritt per månad för barn mellan ett och tre år. Eftersom föräldralediga kan utnyttja barnomsorgspengen när barnet blir ett år kan den trettonde månaden i föräldraförsäkringen som utges med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning avskaffas liksom de 90 dagar som utges med 60 kr per dag.

Vi accepterar höjda flerbarnstillägg från det tredje barnet men avvisar övriga höjningar av barnbidraget. Vi föreslår att ett extra barnbidrag per barn för ensamstående föräldrar samt för studerande med barn införs fr.o.m. 2005. Det extra barnbidraget skall utgå för barn under 18 år. Detta ersätter bostadsbidraget.

Underhållsstödet bör ses över i syfte att särlevande föräldrar i högre utsträckning än i dag skall reglera underhållsskyldigheten sinsemellan. En sådan översyn bör enligt vår uppfattning leda till besparingar inom utgiftsområdet. Vi föreslår att anslaget för bidrag till kostnader för internationella adoptioner tillförs medel så att bidrag utges med 50 % av kostnaden för adoption av barn, dock högst 55 000 kr.

Vi föreslår i enlighet med motion Fi231 yrkandena 6 och 7 – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2005 med 2 638 miljoner kronor och för åren 2006 och 2007 en minskning med 1 152 respektive 2 732 miljoner kronor.

Statsbudgetens inkomster

Vi anser att företagen bör bära en del av finansieringen av de skattesänkningar för företagare som Moderaterna föreslår. Vi anser det därför rimligt att den generella nedsättningen av arbetsgivaravgifter om 5 % avskaffas.

I syfte att stimulera företagen att anställa och behålla äldre arbetskraft anser vi även att arbetsgivaravgifterna skall sänkas för äldre än 61 år och ersättas med den särskilda löneskatt och pensionsavgift som i dag gäller för arbetstagare äldre än 65 år.

Genom att sätta ned arbetsgivaravgiften för företag inom sektorerna jordbruk, vattenbruk och fiske med driftställe i stödområde A (Norrland) anser vi att man lägger grunden för tillväxt i hela Sverige.

2. Folkpartiet liberalerna

Bo Könberg och Linnéa Darell (båda fp) anser att utskottets yttrande i nedan angivna avseenden borde ha följande lydelse:

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Folkpartiet anser att Integrationsverket bör läggas ned 2006. Vidare bör Migrationsverket tillföras ytterligare medel för anställning av fler asylhandläggare. Därmed kan handläggningstiderna förkortas.

Vi föreslår i enlighet med motion Fi232 yrkandena 8, 9 och 11 – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen för 2005 med 391 miljoner kronor och för åren 2006 och 2007 med 89 miljoner kronor vardera året.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Fördubblingen av ohälsan som ägt rum de senaste sex sju åren är ett av de allvarligaste hoten mot välfärden och också negativt för dem som drabbats.

Vårt viktigaste förslag till att minska sjukskrivningarna och nybeviljade förtidspensioner är långtgående befogenheter för främst Försäkringskassan och sjukvårdshuvudmän att samarbeta ekonomiskt (Finsam) i hela landet samt försök med ett "Super-finsam" i några län. Innebörden av det sist-

nämnda förslaget är att en försöksverksamhet skall genomföras under perioden 2005–2007, innebärande att landstingen ges ekonomiska incitament att minska sjukskrivningarna genom att tilldelas ökade statsbidrag men samtidigt få ett betalningsansvar för 20 % av sjukpenningkostnaderna.

Folkpartiet har lagt fram en mängd andra förslag. Däribland förslag om rehabiliteringsgaranti, ökade resurser för köp av rehabilitering (+650 miljoner kronor), tvåläkarprovning av sjukskrivningar efter 4–8 veckor, ökade resurser till Försäkringskassan för ökad rehabilitering och kontroll (+550 miljoner kronor), utbildning av alla läkare i försäkringsmedicin, begränsning av läkares rätt att sjukskriva utanför den egna specialiteten. Sjukpenningen skall som huvudregel dras in om den försäkrade nekar att delta i rehabilitering. Kostnaderna för sjukpenning och förtidspension för skador från trafikolyckor bör övertas av trafikförsäkringen.

Vi föreslår även en privatisering av försäkringen mot arbetsolycksfall. Förslaget innebär att fr.o.m. den 1 juli 2005 privatiseras arbetsolycksfallsdelen av den obligatoriska arbetsskadeförsäkringen.

I enlighet med motion Fi232 yrkandena 8, 9 och 11 föreslår vi – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen med 2 470 miljoner kronor för budgetåret 2005 och för åren 2006 och 2007 med 7 770 respektive 10 050 miljoner kronor.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Enligt vår mening bör innehav av fritidsfastighet inte påverka storleken av bostadstillägget till pensionärer fr.o.m. den 1 januari 2005.

Vi föreslår i enlighet med motion Fi232 yrkandena 8, 9 och 11 – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2005 med 55 miljoner kronor samt för 2006 och 2007 med 55 miljoner kronor respektive år.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Vi vill stimulera familjer till en mer jämställd fördelning av föräldraledighet och föreslår därför att en jämställdhetsbonus införs i föräldraförsäkringen från 2005. Den innebär att en högre ersättning, 90 %, utges för varje månad som den ena föräldern tar ut föräldrapenning och som motsvaras av en månads uttag av den andra föräldern.

Enligt vår uppfattning kan besparingar göras bl.a. genom att de 90 dagar som utbetalas med 60 kr per dag avskaffas. Vidare kan utgifterna inom underhållsstödet hållas tillbaka redan fr.o.m. 2005 bl.a. genom att det gemensamma föräldraansvaret markeras. Ytterligare besparingar kan göras inom utgiftsområdet genom att åtgärder vidtas mot felaktiga utbetalningar. Från 2007 föreslår vi att ett barnkonto införs som kan disponeras friare än föräldrapenningen.

Det föreslagna flerbarnstillägget avvisas av statsfinansiella skäl. De medel som regeringen vill använda till en allmän barnbidragshöjning bör övervägas om den inte skall användas på ett mer riktat sätt.

Vi föreslår i enlighet med motion Fi232 yrkandena 8, 9 och 11 – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2005 med 150 miljoner kronor. För 2006 och 2007 föreslås en minskning av utgiftsramen med 1 100 respektive 250 miljoner kronor.

Statsbudgetens inkomster

I syfte att stimulera sysselsättningen vill vi att arbetsgivaravgifterna för alla företag halveras upp till en lönesumma på ca 250 000 kr inklusive den generella nedsättningen av arbetsgivaravgifter om 5 % men med bibehållen 5 % nedsättning på avgiftsunderlag mellan 250 000–852 000 kr. Vi anser således även att regeringens förslag om reducerad nedsättning av arbetsgivaravgifterna skall avslås.

3. Kristdemokraterna

Sven Brus (kd) anser att utskottets yttrande i nedan angivna avseenden borde ha följande lydelse:

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Kristdemokraterna anser att Integrationsverket bör läggas ned den 1 juli 2005. Vissa av verkets uppgifter bör i stället övertas av Migrationsverket samt Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO). DO bör tillföras medel för att stärka arbetet mot rasism, diskriminering och främlingsfientlighet. Däremot bör satsningen på antidiskrimineringsbyråer avvisas. Vi anser vidare att anslaget till Migrationsverket bör ökas för att förkorta handläggningstiderna i asylärenden. Genom att tillföra Migrationsverket medel för att korta handläggningstiderna kan resurser frigöras som annars skulle gå till sjukvård och boende inom anslaget Mottagande av asylsökande. Det anslaget kan därmed minskas. Migrationsverket bör enligt vår uppfattning inte pröva uppehållstillstånd för adopterade samt för nyfödda till föräldrar med uppehållstillstånd i Sverige, vilket också frigör resurser. Slutligen anser vi att systemet med förhandlingar och avtal med kommunerna bör avskaffas. Stödet till en nyanländ person bör i stället bestå av en utvecklingspeng, som följer individen och utbetalas av socialförsäkringsadministrationen. Medel för detta tillför vi utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Vi föreslår i enlighet med motion Fi233 yrkandena 5 och 7 – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen för 2005 med 255 miljoner kronor och för åren 2006 och 2007 med 413 respektive 512 miljoner kronor.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Nästan var sjätte svensk i arbetsför ålder är sjukskriven eller förtidspensionerad. Med nuvarande politik hotas den svenska välfärdsstaten i sina grundva-

lar eftersom allt färre kommer att tvingas försörja alltfler. Det måste därför ske ett trendbrott så att utvecklingen vänds.

Vi anser att rehabiliteringen har varit eftersatt och föreslår därför att den nya rehabiliteringsförsäkring som föreslås i kommittébetänkande SOU 2000:78 i alla väsentliga huvuddrag bör genomföras från den 1 januari 2005 med en utbyggnad den 1 januari 2006. En ökad totalkostnad under det första året reformen genomförs balanseras åren därefter med en nettovinst i form av lägre utbetalningar av sjukpenning och förtidspension.

Det fasta ersättningssystemet i sjukförsäkringen bör ersättas med en individanpassad ersättningsnivå på 25–100 % av hel sjukpenning. Vi vill även tydliggöra läkarnas ansvar och ge försäkringsläkarna en fördjupad vidareutbildning.

Vidare bör information ges till allmänheten om sjukförsäkringens syfte.

Socialförsäkringsadministrationen bör tillföras ytterligare medel dels för att korta tiderna och öka kvaliteten i handläggningen, dels för att öka kontrollen av felutnyttjande, dels för att ompröva äldre beviljade aktivitets- och sjukersättningar. För detta ändamål vill vi tillföra Försäkringskassan 100 miljoner kronor år 2005, 150 miljoner kronor år 2006 samt 200 miljoner kronor år 2007.

Eftersom Kristdemokraterna satsar drygt 2,7 miljarder kronor på ohälsa- och rehabiliteringsarbetet under 2005 avvisas en del av den engångssatsning som regeringen gör på administrationen under samma år.

I syfte att finansiera ökade satsningar på vård och omsorg föreslår vi två karensdagar med ett högriskskydd på 10 dagar per år. För att få en besparing i statens budget regleras arbetsgivarnas minskade kostnader med en marginell höjning av arbetsgivaravgifterna.

SGI skall beräknas på snittinkomsten under de två senaste åren. Skattepliktiga förmåner samt semesterersättning skall även vara SGI-grundande.

Vi vill även ha en ny modell av trafikförsäkring där samtliga personskadekostnader i samband med trafikolyckor förs över till denna försäkring. Därmed avlyfts det offentliga kostnader på ca 4 miljarder kronor. Den besparing som uppstår vill vi återföra till trafikanterna genom sänkt inkomstskatt.

Slutligen vill vi avskaffa dagens system med förhandlingar och avtal för kommunplacering av flyktingar och föreslår i stället att en utvecklingspeng införs som följer individen och administreras av socialförsäkringsadministrationen. För denna administration utökas Försäkringskassans anslag med 10 miljoner kronor år 2005 och 25 miljoner kronor år 2006 respektive 2007.

I enlighet med motion Fi233 yrkandena 5 och 7 föreslår vi – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen med 6 928 miljoner kronor för budgetåret 2005 och för åren 2006 och 2007 med 11 515 respektive 15 900 miljoner kronor.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Enligt vår mening bör innehav av fritidsfastighet inte ingå i inkomstprövningen för beräkning av bostadstillägget till pensionärer. Vidare bör från den

1 januari 2005 den övergångsvisa garantipensionen höjas med 100 kr per månad.

Vi föreslår i enlighet med motion Fi233 yrkandena 5 och 7 – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2005 med 790 miljoner kronor samt för 2006 och 2007 med 790 miljoner kronor respektive år.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Vi hävdar familjens rätt att avgöra barnomsorgsform inklusive egen omsorg i hemmet. Vi föreslår därför att barndagar införs från den 1 juli 2005. För varje barn som fyllt ett år tilldelas barnets föräldrar eller vårdnadshavare 300 barndagar. Varje barndag är värd 200 kr. Barndagarna kan tas ut som hel, trefjärdedels, halv, fjärdedels eller åttondels dag. För varje veckodag kan också två, tre eller fyra barndagsbelopp tas ut, dvs. maximalt 800 kr per dag. Därigenom får familjen stor valfrihet.

Vi anser att föräldraförsäkringen måste stärkas ytterligare och föreslår därför att grundnivån i försäkringen höjs till 230 kr per dag från 2005. Vi välkomnar den aviserade höjningen av taket i föräldraförsäkringen till 10 prisbasbelopp och vill på sikt höja taket till 11 prisbasbelopp. Vi vill vidare införa ett nytt beräkningssätt för SGI genom att låta SGI beräknas som genomsnittet av de senaste två årens inkomst. Även skattepliktiga förmåner och semesterersättning skall vara SGI-grundande. Därtill föreslår vi att vårdbidrag skall utges till biståndsarbetare med funktionshindrade barn.

Till följd av den föreslagna reformen med barndagar och förbättringarna av föräldraförsäkringen, anser vi att de 90 dagar som betalas ut med 60 kronor per dag samt den trettonde månaden i föräldraförsäkringen ska avskaffas.

Från och med den 1 januari 2006 bör enligt vår mening en generell graviditetspeng införas som ger rätt till ersättning under 30 dagar i slutet av graviditeten samt besparingar göras på underhållsstödet genom att stödmottagare med höga inkomster inte beviljas fullt underhållsstöd.

Vi avvisar den aviserade höjningen av barnbidraget och flerbarnstillägget till förmån för valfrihet och rättvisa i barnomsorgen. För att kunna införa ett kommunalt vårdnadsbidrag anslår vi 1,5 miljarder kronor 2006 och 1,0 miljarder kronor 2007 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Vi föreslår i enlighet med motion Fi233 yrkandena 5 och 7 – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2005 med 2 051 miljoner kronor och för åren 2006 och 2007 en minskning av utgiftsramen med 99 respektive 949 miljoner kronor.

Statsbudgetens inkomster

Vi föreslår att sjukförsäkringsavgiften höjs med 0,28 procentenheter för att få en besparing i statens budget med anledning av vårt förslag om en andra karensdag. Dessutom anser vi att regeringens förslag om en reducering av den generella nedsättningen av arbetsgivaravgifterna skall avslås. Vi anser att förslaget är dålig närings- och skattepolitik.

4. Centerpartiet

Birgitta Carlsson (c) anser att utskottets yttrande i nedan angivna avseenden borde ha följande lydelse:

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Centerpartiet anser att anslaget 12:4 Utlänningsnämnden kan reduceras från 2006 då nämnden skall upphöra till följd av införandet av en ny instans- och processordning i utlänningsärenden.

Vi föreslår i enlighet med motion Fi234 yrkande 3 – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen för 2006 och 2007 med 181 respektive 183 miljoner kronor.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Mer än 20 % av den arbetsföra befolkningen är i arbetsåtgärder, arbetslösa, sjukskrivna eller har förtidspension. Detta är resultatet av dagens politik som är ett slöseri med resurser och innebär en oförrätt mot de människor som vill men inte får delta fullt ut i samhällslivet.

Till rehabiliteringsinsatser vill Centerpartiet anslå 2 600 miljoner kronor 2005, 2 700 miljoner kronor 2006 och 2 900 miljoner kronor 2007.

Vi föreslår även att SGI beräknas på genomsnittsinkomsten under de senaste 24 månaderna före sjukskrivningsperiodens inledning.

Bevisreglerna i arbetsskadeförsäkringen bör återställas i avvaktan på en översyn av socialförsäkringssystemet (–1 000 miljoner kronor).

Beträffande arbetsgivarens sjuklöneansvar anser vi att det är antalet anställda som skall avgöra omfattningen av detta ansvar, efter principen att t.ex. fem anställda motsvarar fem sjuklönedagar per anställd upp till maximalt 30 dagar. Sjuklönen kompenseras med en likformig nedsättning av arbetsgivaravgifterna som motsvarar 30 dagars arbetsgivarinträde.

Vidare anser vi att rehabiliteringsgaranti skall införas. Den enskilde skall ha rätt till en kontaktperson som samordnar rehabiliteringsinsatserna och lotsar mellan de olika aktörerna i rehabiliteringsplanen. En obligatorisk läkarundersökning skall ske efter fyra veckors sjukskrivning. Om garantin inte uppfylls skall den sjukskrivne ha möjlighet att inom vissa ramar få kostnads-täckning för adekvata rehabiliteringstjänster som kan köpas av t.ex. privata aktörer. Senast inom tre månader skall sjukpenningen växlas mot rehabiliteringsersättning.

Vidare föreslår vi att ersättningsnivån i sjukförsäkringssystemet sänks till 70 % av SGI med undantag för personer med försörjningsansvar för barn under 18 år.

Försäkringskassans skyldighet att inom tolv månader efter den första sjukdagen utreda om den sjukskrivne skall förtidspensioneras bör slopas. Sjuk- och aktivitetsersättning skall bara beviljas om arbetsförmågan av medicinska eller psykiatriska skäl bedöms förhindra återgång till något arbete eller studier

som kan leda till en anställning. Vi anser att även dessa personer skall ha tillgång till rehabiliteringsinsatser. Sammantaget medför det besparingar på ca 250 miljoner kronor.

Av satsningen på rehabilitering skall 200 miljoner kronor föras över till utgiftsområde 15 för finansiering av lönebidrag.

Vi anser även att det finns möjligheter att sänka kostnaderna för Försäkringskassans centrala administration med 90 miljoner kronor.

I enlighet med motion Fi234 yrkande 3 föreslår vi – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen med 8 440 miljoner kronor för budgetåret 2005 och för åren 2006 och 2007 med 10 040 respektive 11 540 miljoner kronor.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Vi anser att garantipensionen skall höjas med 4 500 kr per år från den 1 januari 2005. Som en följd härav samt våra förslag om ändrade skatteregler föreslår vi att bostadstillägget till pensionärer skall ersätta 82 % av bostadskostnaden.

Vi föreslår i enlighet med motion Fi234 yrkande 3 – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2005 med 200 miljoner kronor samt för åren 2006 och 2007 med 200 respektive 100 miljoner kronor.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Vi vill skapa ökad valfrihet och mer självbestämmande för familjerna. Vi föreslår därför att barnbidraget för barn i åldern ett till fyra år fördubblas under perioden 2005–2008. Fördubblingen av barnbidraget skall ske i fyra steg – en ökning per månad med 200 kr 2005, 450 kr 2006, 700 kr 2007 samt 950 kr 2008. Vidare föreslår vi att grundnivån i föräldraförsäkringen höjs till 200 kr per dag och att taket i föräldraförsäkringen höjs till 11 prisbasbelopp från 2005. Höjningen av grundnivån i föräldrapenningen får flera positiva effekter som inte bara påverkar utgiftsområde 12. Beräkningen av SGI bör enligt vår uppfattning ändras så att den grundas på genomsnittet av de senaste 24 månadernas inkomst.

Vi föreslår i enlighet med motion Fi234 yrkande 3 – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2005 med 1 627 miljoner kronor och för åren 2006 och 2007 en minskning av utgiftsramen med 713 respektive 136 miljoner kronor.

Statsbudgetens inkomster

Vi vill införa en reformerad sjuklönomodell och anser att sjuklönen skall kompenseras med en likformig nedsättning av arbetsgivaravgifterna som motsvarar 30 dagars arbetsgivarinträde. Vårt förslag innebär en minskning av statens inkomster med 2 500 miljoner kronor för 2005. Dessutom anser vi att regeringens förslag om en reducering av den generella nedsättningen av arbetsgivaravgifterna skall avslås.